
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

4-6 YAŞ GRUBU RESİMLİ ÇOCUK HİKAYELERİNİN İÇERDİKLERİ MİLLİ KÜLTÜREL DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Selda SOYSAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EKİM , 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (24) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Selda
Soyadı : SOYSAL
Bölümü : Okul Öncesi Eğitimi
İmza

Teslim Tarihi : 18/10/2019

TEZİN

Türkçe Adı : 4-6 Yaş Grubu Resimli Çocuk Hikayelerinin İçerdikleri Milli Kültürel Değerler Açısından İncelenmesi

İngilizce Adı : Analysis of 4-6 Age Group Children's Stories in terms of National Cultural Values

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Selda SOYSAL

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Selda SOYSAL tarafından hazırlanan "4-6 Yaş Grubu Resimli Çocuk Hikayelerinin İçerdikleri Milli Kültürel Değerler Açısından İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gülhan GÜVEN
(Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi).....

Başkan : Prof. Dr. Fatma ALİSİNANOĞLU
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı,
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Üye : Doç Dr. Gökhan DUMAN
(Temel Eğitim Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi:20/09/2019
Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……..

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında bilgi, deneyim ve görüşlerinden faydalanma imkanı bulduğum, değerli fikirlerini, vaktini, emeğini, hoşgörü ile pozitif bakış açısını hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli hocam, tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Gülhan GÜVEN' e, çalışma sürecinde değerli görüş, öneri ve deneyimlerini paylaşan saygıdeğer tüm hocalarıma,

Çalışmalarımın her alanında desteği, ilgisi ve yüzündeki ışığı hiçbir zaman esirgemeyen sevgili dostum Ayşe GÖZÜTOK' a,

Yüksek lisans ders döneminde destek ve ilgilerini esirgemeyen kıymetli aileme, değerli okul müdürüm Uğur ERMEYDAN' a ve mesai arkadaşlarıma,

Tez çalışmam sırasında değerli görüş, öneri ve katkılarını esirgemeyen Dr. Öğretim Görevlisi Sayın Hamdi KARAKAŞ' a,

Tez çalışmamı ithaf ettiğim, dualarını ve desteğini ömrü boyunca eksik etmeyen merhum annem Nazire SOYSAL' a

Tez çalışmamı tamamlamamda hoşgörüsünü, ilgi ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli eşim Ömer GÖKHAN' a

Teşekkürlerimi sunarım.

4-6 YAŞ GRUBU RESİMLİ ÇOCUK HİKAYELERİNİN İÇERDİKLERİ MİLLİ KÜLTÜREL DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Selda SOYSAL
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
Ekim , 2019

ÖZ

Bu çalışmada 4-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış, resimli çocuk hikaye kitaplarında yer alan milli kültürel değerlerin hangileri olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma grubu 4 internet sitesinde „okul öncesi yayınlar' başlığı altında çok satanlar listesinde yer alan, 4-6 yaş grubuna yönelik hazırlanmış, yerli ve yabancı yazarlar tarafından hazırlanan 32 kitaptan oluşturulmuştur. Elde edilen veriler betimsel içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Resimli çocuk hikayelerindeki veriler kitapların resim ve metin kısımlarının ayrı ayrı incelenmesi ile araştırmacı tarafından oluşturulan kontrol listesine kodlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, resimli çocuk hikayeleri, milli kültürel değerler
Sayfa Adedi : 96
Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Gülhan GÜVEN

ANALYSIS OF 4-6 AGE GROUP CHILDREN'S STORIES IN TERMS OF NATIONAL CULTURAL VALUES

M.S. Thesis

Selda SOYSAL

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

October , 2019

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine which national cultural values are included in illustrated children's story books written by domestic and foreign writers for children aged 4-6. The study group was determined using criterion sampling method. The study group consisted of 32 books prepared by the local and foreign authors, prepared for the 4-6 age group and included in the bestseller list under the title of öncesi preschool publications inde on 4 websites. The obtained data were analyzed by using descriptive content analysis method. The data in the illustrated children's stories were coded to the checklist created by the researcher by examining the picture and text parts of the books separately.

Keywords : Pre-school education, illustrated children's stories, national cultural values
Page Number : 96
Supervisor : Dr.Öğretim Görevlisi Gülhan GÜVEN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii

JÜRİ ONAY SAYFASI iii

TEŞEKKÜR iv

ÖZ v

ABSTRACT vi

İÇİNDEKİLER vii

TABLOLAR LİSTESİ x

ŞEKİLLER LİSTESİ xi

SİMGELER VE KISALTMALAR xiii

BÖLÜM 1 1

GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 3

1.1.1. Alt Problemler 3

1.2. Varsayımlar 4

1.3. Sınırlılıklar 4

1.4. Tanımlar 4

BÖLÜM 2 6

KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6

2.1. Değer Kavramı 6

2.2. Değerlerin Önemi 8

2.2.1. Misafirperverlik Değeri 10

2.4. Değerlerin Bireylere Kazandırılması 10

2.4.1 Değerler Eğitiminde Kullanılan Yaklaşımlar 11

2.5. Değerler Eğitiminde Ailenin Rolü 15

2.5.1. Değerler Eğitiminde Öğretmen Rolü 19

2.6. Değerler Eğitiminde Kitapların Rolü 20

2.6.1. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler 20

2.7. İlgili Araştırmalar 23

2.7.1. Yurt Dişi Araştirmalari 26

BÖLÜM 3 28

YÖNTEM 28

3.1. Araştırmanın Modeli 28

3.2. Evren ve Örneklem 29

3.3. Veri Toplama Aracı 30

3.4. Verilerin Toplanması 32

3.5. Verilerin Analizi 32

3.6. Geçerlik 33

3.7. Güvenirlik 34

BÖLÜM 4 35

BULGULAR VE YORUMLAR 35

4.1. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinde Yer Alan Milli Bayramlara Ilişkin Bulgular 35

4.2. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Bayrak Sevgisi Değerini Içerme Durumuna Ilişkin Bulgular 41

4.3. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Vatanseverlik Değerini İçermelerine Ait Bulgular 45

4.4. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Misafirperverlik Değerini içerme Düzeylerine Ait Bulgular 48

4.5. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Dini Bayramlar Değerini İçerme Düzeylerine Ait Bulgular 50

4.6. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Atatürk Sevgisi Değerini Içerme Düzeylerine Ait Bulgular 51

4.7. İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlere Ait Bulgular 62

BÖLÜM 5 64

SONUÇ VE ÖNERİLER 64

5.1. Yayınevlerine Öneriler 65

5.2. Öğretmenlere Ve Ailelere Öneriler 66

5.3. Milli Eğitim Bakanlığı Ve Üniversitelere Öneriler 66

5.4. Araştırmacılara Öneriler..... 67

KAYNAKÇA 68

EKLER 74

Ek-1: Kontrol Listesi 75

Ek 2: Araştırma Kapsamında İncelenen Kitaplar 77

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınevlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular* 29

Tablo 2. *İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınlandıkları Yıllara Göre Dağılımına İlişkin bulgular* 30

Tablo 3. *Resimli Çocuk Hikayelerinin Milli Bayramlar Değerini İçerme Durumlarına ilişkin bulgular* 36

Tablo 4. *Resimli Çocuk Hikayelerinin Bayrak Sevgisi Değerini İçerme Düzeylerine ilişkin bulgular* 41

Tablo 5. *Resimli Çocuk Hikayelerinin Vatanseverlik Değerini İçerme Düzeylerine ilişkin bulgular* 44

Tablo 6. *Resimli Çocuk Hikayelerinin Misafirperverlik Değerini İçerme Düzeylerine ilişkin bulgular* 47

Tablo 7. *Resimli Çocuk Hikayelerinin Dini Bayramlar Değerini İçerme Düzeylerine ilişkin bulgular* 50

Tablo 8 *Resimli Çocuk Hikayelerinin Atatürk Sevgisi Değerini İçerme Düzeylerine ilişkin bulgular* 51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. K4' de 13. sayfada 23 nisan'ın kutlanması ile ilgili örnek resim 38

Şekil 2. K4' de 14. sayfada 23 nisan'ın kutlanması ile ilgili örnek resim 38

Şekil 3. K10' da kitabın kapağında 23 nisan'ın kutlanma şekline ait örnek resim ……. 39

Şekil 4. K10' da kitabın 7. sayfasında bayramın kutlanma şekline ait örnek resim…….. 39

Şekil 5. K10' da kitabın 8. sayfasında bayramın kutlanma şekline ait örnek resim 40

Şekil 6. K4 hikaye kapağında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 41

Şekil 7. K4' ün 13. sayfasında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 42

Şekil 8. K4'ün 16. sayfasında türk bayrağının resmine ve bayram için gelen dünya çocuklarının resmine ilişkin örnek resim 42

Şekil 9. K10 hikaye kapağında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 42

Şekil 10. K10' da kitabın 2. sayfasında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 43

Şekil 11. K10' da kitabın 6. sayfasında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 43

Şekil 12. K10' da kitabın 13. sayfasında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 43

Şekil 13. K10' da kitabın 16. sayfasında türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim 44

Şekil 14. K4'ün 6. sayfasında savaş yıllarındaki bir kadına ilişkin örnek resim 46

Şekil 15. K4' ün 7. sayfasında vatanı için savaşan askere ilişkin örnek resim 46

Şekil 16. K 13'de kitap kapağında misafir karşılama ile ilgili örnek resim 48

Şekil 17. K13' de 2. ve 3. sayfalarda misafir karşılama ile ilgili bütün örnek resim..... 48

Şekil 18. K13'de kitabın 11. sayfasında misafirlere yapılan ikramlarla ilgili örnek resim..49

Şekil 19. K1' de 9. sayfada atatürk resmine ait örnek resim 52

Şekil 20. K1' de 10.sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 52

Şekil 21. K1' de11-12 bütün sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 53

Şekil 22. K1' de 20.sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 53

Şekil 23. K4' de 11.sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 54

Şekil 24. K11' de 3. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 55

Şekil 25. K11'de 6. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 55

Şekil 26. K11'de 14. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 56

Şekil 27. K11'de 15. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 56

Şekil 28. K11'de 16. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 57

Şekil 29. K12'de kapak sayfasında atatürk resmine ilişkin örnek resim 58

Şekil 30. K12'de 2. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 58

Şekil 31. K12'de 3. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 58

Şekil 32. K12'de 4. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 59

Şekil 33. K12'de 7. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 59

Şekil 34. K12'de 7. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 59

Şekil 35. K12'de 12. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 60

Şekil 36. K12'de 15. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 60

Şekil 37. K12'de 16. sayfada atatürk resmine ilişkin örnek resim 61

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Çocuklar, ailenin ve toplumun istikbalidir. Her toplum; çocuklarının, beden, duygu, zihin gelişimi bakımından sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarını, hayata başarılı olarak katılmalarını sağlayacak şekilde yetişmelerini ister. Bu yetişmede okul öncesi eğitimin önemi büyüktür" (Saçkesen, 2008, s. 56). Okul öncesi dönemde edinilen bilgi, beceri ve kazanılan davranışlar büyük oranda çocuğun ileriki yaşamının temelini oluşturmaktadır. Çocukların hızlı bir değişim ve gelişim içinde oldukları bu dönemde öğrenme hızları da oldukça yüksektir. Bu yüzden erken çocukluk yılları tüm gelişim alanları açısından kritik öneme sahip yıllardır. Okul öncesi dönemin önemini Gönen ve diğerleri şu biçimde ifade etmiştir: "Okul öncesi dönem, çocuğun çevresini araştırıp tanımaya çalıştığı, çevresi ile iletişim kurmaya istekli olduğu, yaşadığı toplumun değer yargılarını ve o toplumun kültürel yapısına uygun davranış ve alışkanlıkları kazanmaya başladığı bir dönemdir. Kişiliğin temellerinin atıldığı bu dönemde, çocuğun ev, okul ve sosyal yaşantısında bilinçli bir rehberliğe ihtiyacı vardır."

Çocukların okul öncesi yıllarda edindiği beceriler genellikle onların gelecekteki eğitimlerinin yapı taşıdır. Değerler eğitimi ve karakter eğitimi öğrenci başarısı ve akademik kazanımlar açısından başarılı bir eğitimi tanımlayan kavramlardır. İnsan kişiliğinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde, çocuklara sosyal değerler eğitimi verilmesi önemlidir. Sosyal bir varlık olan insanın sosyal değerlere sahip olması çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasına, toplum içerisindeki görev ve sorumluluklarını yerine getirmesine ve sahip olduğu diğer insanlarla kurmuş olduğu ilişkilerle bunu topluma yansıtmasına yardımcı olur. Çocukların sosyal değerlere sahip olması ise ancak sosyal değerleri içeren ve özel olarak hazırlanmış planlı bir eğitim programı ile mümkün olur.

Okul öncesi eğitim yılları çocuğun gelecekteki yaşamında hangi özelliklere sahip olacağı ve diğer insanlarla ilişkilerinin nasıl olacağı ve toplumsal yaşama uyumunun hangi düzeyde gerçekleşeceği gibi pek çok şeyin belirleyicisidir. Bu dönemde sağlık bir gelişim geçiren, ebeveynleri ve etrafındaki diğer insanlarla olumlu ilişkiler kuran ve iyi bir yetişme ortamına sahip olan çocuklar gelecekteki yaşamlarında daha mutlu ve başarılı olurlar. Değerler, bireyin davranışları üzerinde adeta bir kontrol ve denetim görevi üstlenerek, toplum tarafından hoş karşılanmayan davranışları engeller. Birey sahip olduğu değerler sayesinde kanun, norm gibi dışsal kontrol sistemlerinden önce kendi iç kontrollerini yaparlar. Çocukların sosyal değerlere sahip olması aynı zamanda onların kendini ifade etme, duygularını kontrol etme, başkalarının duygularını ve fikirlerini anlama, sağlıklı bir iletişim kurma gibi sosyal becerilerinin gelişimini destekler. Gelişimin bir bütün olduğu ve tüm gelişim alanlarının birbiriyle ilişkili olduğu düşüncesinden yola çıkarak sosyal ve duygusal gelişimi yeterli olan çocukların diğer alanlardaki gelişimlerinin de olumlu etkileneceği söylenebilir. Erken yaşlardan itibaren çocuklara değerler eğitimi verilmesiyle, çocuğun sorumluluklarının farkında olması ve bunları yerine getirmesi, kendini kontrol becerisini kazanması sağlanabilir ve bu beceriler çocuğun okuldaki akademik başarısını da olumlu etkiler (Sapsağlam, 2015).

Değer eğitimi her eğitimin temeli gibi ailede başlasa da günümüzde çocuğun anne- babası ile az zaman geçirmesi, boşanmaların olması, iletişim biçimindeki değişiklikler ve önceliklerin değişmesi sebebiyle çocuklar aileleri ile yeterince vakit geçiremez hâle gelmişlerdir. Üstelik olumsuz değerlerin görünürde kazançlı olmasıyla da bazı kişiler, kurumlar ya da medya tarafından takdir edilmesi çocuk ve ülke açısından tehdit oluşturmakta, hep söylenen ve istenilen "hayırlı evlat" ifadesine de ket vurmaktadır. İşte burada eğitimin, edebiyatın ve kitapların değer eğitimi açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü edebiyat her şeyden önce iyi ve güzel duygularla oluşturulur, hep iyiden ve güzelden yanadır. İnsan da güzel olanı sever. Edebiyat olumlu kişilik gelişimine bu sayede katkıda bulunur. "Edebiyatın temel işlevlerinden biri, eğitme, insan kişiliğini değiştirme ve geliştirmedir. Edebiyat eserleri insana özgü bazı değer ve niteliklerin yerleşip kökleşmesi, toplumsal yaşamın ve çağın gerektirdiği değerlerin benimsenmesi yolunda önemli roller oynar. Edebiyat eserleri insanın iç dünyasını yumuşatır. İnsan sevgisiyle, yurt sevgisiyle, yaşama sevgisiyle, doğa sevgisiyle, daha nice sevgilerle yumuşatır. İyilik, dostluk, hoşgörü, bağışlama, dayanışma, çalışkanlık, dürüstlük... gibi insana özgü temel duyguları geliştirip pekiştirir (Aktürk, 2012).

Kitaplar bize bazı durumları yaşamadan sonucu öğretir. Kahramanının başından geçen olay ve bu olayın sonucu, onu bu sonuca taşıyan doğrular ve yanlışlar, iyiler ve kötüler okuyucunun gözünün önündedir. Bu açıdan okuyucu yaşamadığı olayların sonucunu öğrenir. Çocuk kitaplarında da durum böyledir. Dürüstlüğün öneminin işlendiği bir kitapta yalan söylemenin yanlışlığını ve olumsuz sonucunu gören çocuk belki de yalan söyleyeceği zaman okuduklarını aklına getirerek bu durumdan vazgeçebilir. Dolayısıyla etkili çocuk kitaplarıyla değer eğitimi çocuk için önemlidir. Çocuk "iyilik, dürüstlük, yardımseverlik, paylaşma, hoşgörü, özveri gibi hem ideal birey olmak hem de toplum hayatına uyum gösterebilmek için gerekli olan pek çok değer ve davranışı kitaplar vasıtasıyla kazanır. Ait olduğu grubun davranış biçimlerini öğrenir. Aile bireyleriyle, arkadaşlarıyla ve daha geniş bir çevreyle olumlu ilişkiler kurmanın yollarını fark eder" (Sınar, 2007, s. 16).

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmada, araştırmanın amacı; araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş resimli çocuk hikaye kitabının hangi milli, kültürel değerlere hangi oranlarda ve sıklıkla yer verildiğinin ortaya konulmasıdır. Bu doğrultuda araştırma problemi*;* araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş resimli çocuk hikaye kitabı hangi milli, kültürel değerleri içermektedir?" biçiminde oluşturulmuştur. Bu soruya bağlı olarak aşağıda yer alan alt sorulara da yanıt aranmıştır.

1.1.1. Alt Problemler

1. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında milli bayramlara yer verilmiş midir?
2. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında bayrak sevgisine yer verilmiş midir?
3. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında vatanseverlik değerine yer verilmiş midir?
4. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında misafirperverlik değerine yer verilmiş midir?
5. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında dini bayramlar değerine yer verilmiş midir?

6. Araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabında Atatürk sevgisi değerine yer verilmiş midir?

1.2. Varsayımlar

Araştırmacı tarafından geliştirilen kontrol listesinin araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

1.3. Sınırlılıklar

Araştırma, 4 internet sitesinde satışa sunulan, okul öncesi kategorisinde çok satanlar listesinde yer alan, 4-6 yaş grubuna yönelik 32 adet resimli hikaye kitabı ile sınırlıdır.

Araştırma, araştırmacı tarafından hazırlanan değerler kontrol listesinde yer alan 6 değer kategorisi(vatanseverlik, milli bayramlar, dini bayramlar, bayrak sevgisi, Atatürk sevgisi, misifirperverlik) ile sınırlıdır.

1.4. Tanımlar

Değer: Bir milletin sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel değerlerini kapsayan maddi ,manevi unsurların bütünüdür (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011).

Resimli Çocuk Kitabı: Resimlemelerin önemli olduğu, hemen hemen her şeyi kapsayan 07 yaş çocuklar için hazırlanmış kitaptır (Glazer, 1986).

Çocuk Edebiyatı: 0-18 yaş arasında okul öncesi, okul dönemi, ve ergenlik dönemini kapsayan zaman diliminde, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını, yaratıcılıklarını, sanatsal özellik taşıyan dilsel ve görsel mesajlarla zenginleştirip beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2007).

Okul Öncesi Eğitim: "Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan, bedensel, psiko-motor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci" olarak tanımlanmaktadır (Aral, Kandır ve Can-Yaşar, 2002).

Değerler Eğitimi: Karakter eğitimi ya da ahlak eğitimi olarak da bilinen, okullarda öğrencilerin akademik odaklı başarılarının yanı sıra pozitif ahlaki gelişimlerini, olumlu sosyal eğilimlerini ve yeterliliklerini geliştirmek için gerçekleştirilen bir girişimdir (Atabey

2014).

Vatanseverlik: Doğduğu yeri, evi, köyü, müstakil devlet sınırları içinde memleketi sevmektir (TDK, 2011).

Milli bayramlar: Milletçe bir mücadelenin sonucunda kazanılmış zaferleri kutlamak için ilan edilmiş resmi bayramlardır. (Ders Zamanı, 2019) (https://www.derszamani.net/milli-bayram-nedir-kisaca.html sitesinden alınmıştır.)

Bayrak Sevgisi: Milletin bağımsızlığını, onurunu temsil eden bayrağa karşı duyulan saygı ve sevgi.

Misafirperverlik: misafirin sevilmesi, imkanlar doğrultusunda ikramların, yardımın yapılması ve güler yüzle uğurlanması.

Dini bayramlar, yeryüzünde yaşayan çeşitli dinlere mensup toplulukların belli bir tarihte, yılda bir kere bir veya birkaç gün sevinç gösterileriyle ve ayinlerle, ritüellerle kutladığı günlerdir.(Türkçe Bilgi, 2019).

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Değer Kavramı

Bireyler toplumsal kurallar, gelenekler ve görenekler yoluyla "iyi - kötüyü ve "doğru - yanlışı ayırmayı ve kendi ahlâk ilkeleri doğrultusunda bir ölçü edinmeyi öğrenirler (Beill, 2003, s. 14). Edinilen bu ölçü değer adı verilen kanaatler ve inançlar bütününü oluşturur.

Değerler, yüzyıllar boyunca üzerinde konuşulan konular arasında yer almış, felsefi tartışmalar yapılmış, kişilerin yargılarıyla, yaşamla, ahlâkî ilkeler ve inançlarla ilişkilendirilmiş, farklı şekillerde tarif edilmiş, fakat üzerinde uzlaşılmış bir tarifi yapılamamıştır (Akbaba-Altun, 2003, s. 98). Alan yazın incelendiğinde, değer kavramına ilişkin çeşitli tanımlara ulaşılmıştır.

> (Schwartz ve Sagie'de 2000, s. 132) değerleri, bireylerin yaşamına yön veren, kural görevi gören, önem dereceleri farklı olan, arzulanan amaçlar olarak tanımlar. Bu anlamda değerler, sadakat, yardımseverlik, hakkaniyet, güvenilirlik, dürüstlük, sorumluluk, bütünlük, yeterlik, tutarlık ve açıklık gibi istenen davranışları ifade eden genel standart ve ilkelerdir (Jones,1998, s. 54).
>
> Ortaöğretim dönemi, bir insanın hayatının en önemli evrelerindendir. Kişi, bu evrede kişilik ve değer kazanımı bakımından çok önemli süreçlerden geçmektedir. Eğitim sisteminin en önemli paydaşlarından olan veliler de bu süreçleri yakından takip etmeye çalışmaktadırlar. Bunun yanı sıra, velilerin de okuldan bazı beklentileri vardır. Bu yüzden çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin okullarında kazanmaları gereken değerlere, veliler gözünden bakılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın devamında kullanılan okul kavramı, ortaöğretim kurumunu belirtmektedir. Okul; aile, öğretmen ve yöneticiler olmak üzere tüm paydaşlarla birlikte bireyin değerlerinin oluşumuna etki etmektedir. Bu yönüyle bakıldığında okulun, toplumsal değerlerin oluşumunda büyük etkilere sahip olduğu söylenebilir. Okulun temel amaçlarından birisi, akademik açıdan başarılı bireyler yetiştirmek, diğeri ise temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir (Ekşi, 2003).

Değerleri çocukların kazanma sürecinde ailelere büyük sorumluluklar düşmektedir.(Whitbeck ve Gecas, 1998, s.90) çalışmalarında, ebeveyn-çocuk arasındaki değer kazanma süreçlerini incelemiş ve ailenin çocuğun değer kazanma sürecinde son derece etkili olduğunu bulmuşlardır." Değişen dünya şartları, medya ve teknoloji faktörleri

düşünüldüğünde, ailelerin sorumlulukları daha ciddi ve ağır bir yük haline gelmektedir. Çünkü çocukların tutum ve değerleri öğrenirken genellikle ailelerini model aldıkları bilinmektedir (Hökelekli ve Gündüz, 2007, s. 77). Bu konuda, (White ve Matawie,2004, s. 32) çalışmalarında, ailenin değer yapısının, çocuğun değer kazanma sürecinde ilk basamak olduğunu, ailenin sahip olduğu değerlerin çocuğun değerlerini büyük oranda yordadığını bulmuşlardır. Bu nedenle, okullarda yapılan değer eğitimlerinden daha iyi sonuçlar alınabilmesi için ailelerin de çocuklarına olumlu değerleri kazandırabilmek için çaba harcamaları gerekir.

Veliler çocuklarını okula olumlu sosyal ve kişisel davranış kazanmaları, üretken bir vatandaş olmaları, kendi tarihlerini, geleneklerini ve demokratik toplumun değerlerini öğrenmelerini istedikleri için göndermektedirler (DeRoche ve Williams, 1998, s.26). Bu nedenle, okulda değerler eğitimi ile genel olarak faydalı, evrensel olarak üzerinde uzlaşılan değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Okul öğrencilere bu değerleri sadece aktarmamalı aynı zamanda onların bu değerleri anlamaları ve onları özümseyip kendi doğalarının bir parçası haline getirmeleri ve bu değerlere göre hareket etmelerine yardımcı olmalıdır (Linkona, 1993, s. 22).

> Ailelerin önemli gördükleri değerler muhakkak okullarda ele alınmalıdır. Ailelerin değerler açısından önceliklerinin belirlenmesi ve bunların eğitim programlarına yerleştirilmesi önemlidir. Bu, hem ailelerin hem de öğrencilerin okula olan bağlılıklarını arttıracak, aynı zamanda küreselleşen dünyada, toplumun değer verdiği milli ve manevi değerlerin korunmasına ve sonraki kuşaklara aktarılmasına yardımcı olacak ve kuşaklar arası çatışmayı azaltabilecek önemli bir konudur. Ailelerin değer tercihleri ile öncelikleri, programla kaynaştırılabilirse okulda akademik başarı ve istenen davranış oranı artırılabilir. Çünkü ailede kazanılan değerlerle okulda kazanılanların uyumlu olması toplumun geleceği açısından da oldukça önemlidir. Aile ile okulun ortak değerlerinin olması, okul aile bütünleşmesine dolayısıyla toplumsal sürekliliğe katkı sağlayabilir. Aynı zamanda aile üyelerinin değer yönelimlerinin uzun zaman dönemlerini kapsaması, toplumda ve evdeki yaşamı düzenlemesi, karşılıklı ilişkileri etkilemesi dikkate alındığında toplumsal süreklilik açısından da ailenin değerlerinin tespiti önem arz etmektedir (Yiğittir, 2010, s. 15).
>
> Sosyal bilimler literatüründe değerlerin farklı yönlerini ön plana çıkaran çeşitli tanımları yer almaktadır. Yaygın tanımlardan birine göre değerler, arzu edilen, kişilerin hayatlarına kılavuzluk eden, önem dereceleri farklı, durum ötesi hedeflerdir (Kluckhohn, 1951; Rokeach, 1973; Schwartz, 1992, Akt. Mehmedoğlu, 2007: s799). (Tanyol,1960, s. 19), değerleri sosyal ahlak kavramı içinde ele almaktadır. Değerlerin ahlaki davranış bağlamında yapılan bir tanımda ise değer; bir kimsenin çeşitli insanları, insanlara ait nitelikleri, istek ve niyetleri, davranışları değerlendirirken başvurduğu bir ölçüt olarak vurgulanmaktadır (Güngör, 2010,s. 28).

"Değerlerin psikolojik boyutunu ön plana çıkaran tanımlarda da değerler, hayatımızın gayeleri, hatta başkasının da hayatının gayesi olmasını istediğimiz şeyler (Güngör, 2010: s84) ve bireylerin kendileri de dâhil olmak üzere diğer insanları ve olayları nitelendirmek, eylemlerini seçmek ve meşrulaştırmak için kullandıkları ölçütlerdir." (Schwartz, 1992, s.1).

Diğer alanlarda olduğu gibi sosyolojide de sosyal değerler en çok tartışılan konulardan biridir. Hatta "sosyologlar arasında belki de hiçbir konu, değerler kadar tartışmalara yol

açmamıştır.”

2.2. Değerlerin Önemi

Siyasi, dini, ahlaki, estetik, bilimsel, ekonomik, sosyal, ailevi vb. alanlardaki bütün beşeri olaylar bir değere dayanırlar (Aydın, 2011, s.41). Eylemler için bir hedef oldukları kadar sonucu değerlendirmeye yarayan değerler her şeyden önce bir ölçek görevini yerine getirirler. Yani değerler eylemin başında, sürecin bizzat içinde ve sonunda yer alırlar. Çünkü bu, insanın bilinç dünyasında ve vicdanında başlayan bir etki biçimidir (Aydın, 2011: s41). Bu çerçevede değerlerin bazı görevleri şöyle sıralanabilir:

a) Değerler, yargılamada birer araç olarak kullanılır. İnsan, grup ve kategorilerin toplumsal önemlerini ölçme, toplumda çeşitli tabakalaşmaları betimleme, bireye, çevresindekilerin gözünde hangi yeri işgal etmekte olduğunu öğretir.

b) Kişilerin dikkatini istenen, yararlı ve önemli görülen kültür nesneleri üzerinde odaklaştırırlar.

c) Toplumda ideal düşünme ve davranma yollarını gösterirler.

d) Sosyal rollerin sevilmesinde ve gerçekleştirilmesinde rehberlik ederler.

e) Toplum düzenini sağlama ve sürdürme bakımından bir sosyal kontrol ve baskı araçları görevini yerine getirirler.

f) Dayanışma araçları olarak devreye girerler (Anar, 1983, s.13; Fichter, 1990, s. 139).

g) İnsanları ve olayları nitelendirmek, eylemleri seçmek ve meşrulaştırmak ölçütü olarak kullanılırlar. (Schwartz, 1992, s. 1).

Değerler konusu öteden beri, tartışılagelen ve üzerinde araştırma yapılan alanlardan birisi olmuştur. Dünyada, değerler üzerine yapılan araştırmalar ve konuya kamuoyu ilgisi giderek artmaktadır. Değer konusu, çağlar boyunca filozofların, düşünürlerin ve toplumların gündeminden düşmemiştir. Eski çağlardan beri düşünürler hayatın anlamı ve insanın varoluş nedeni hakkında fikirler ileri sürmüşlerdir. Bütün bunların sonucunda erdemli bir bireyin ve toplumun sahip olması gereken değerlere vurgu yapılmıştır. Zamana ve mekana bağlı olarak değerlerin anlaşılmasında ve öncelik sıralamasında farklılıklar söz konusu olsa da, değerler önemini hiçbir zaman yitirmemiştir. (Kaymakcan, 2010, s.10).

Değerlere dönüş, değerlere sahip çıkma, değerleri yaşatma gibi söylemlerle değerlere vurgu

her geçen gün artmaktadır. Siyasetçiler değerler üzerinden politika geliştirmekte, eğitimciler değerlerin eğitimi alanında çalışmalar yapmakta, is adamları değer merkezli örgütler etrafında bir araya gelmekte, akademisyenler sosyal bilimlerde değer konulu çalışmalara ağırlık vermekte, tıp uzmanları etik kurallarını ve değerleri çalışmalarında kıstas almaktadır (Arslan ve Yaşar 2010, s. 88).

İnsanların birlikte yaşamasıyla aralarındaki ilişkileri düzenleyen değerler ortaya çıkmıştır. Değerler bizlere, diğer insanlara karşı saygılı olmamız, sorumluluklarımızı yerine getirmemiz, dürüst ve adil olmamız gerektiğini öğütler. Onurlu bir yaşam için insan eylemlerini yönlendiren korkuya dayalı disiplin değil, değerler olmalıdır. Korkudan kaynaklanan disiplin, korku kaynağı ortadan kalktığı zaman kaybolur. Değerlerden kaynaklanan iç disiplin ise, değer değişmediği sürece devam eder. Değerler; olgun, iyi bir insan, uyumlu ve üretken bir vatandaş olmanın en önemli şartıdır. Değerler bir insan olarak ne olduğumuz, ne olmamız ve nasıl olmamız gerektiği hususunda bizim yolumuzu aydınlatır. Fakat günümüzde bütün dünyada büyük bir değer bunalımı yaşanmaktadır. Adalet, merhamet, dayanışma, barış, sorumluluk, hoş görür, sabır, dürüstlük gibi değerler önemini yitirmişlerdir. Bu durum, insanın kendini tanıma, anlama ve ıslah edip arındırma çabalarını, insani yaşama imkânlarını etkisiz kılmak suretiyle tek boyutlu bir hayata mahkûm etmektedir. Yaşadığımız dünyada pek çok genç insan bunalmakta ve acı çekmektedir. Hayatlarına bir anlam veremeyen insanlar kendilerini bir boşluk ve belirsizlik içinde bulmaktadırlar. Her şeye sahip olsalar bile tek bir amaca sahip olmadıkları için kendilerini yıpratıp, kişiliklerini zaafa uğratacak iş ve uğraşlara yönelebilmektedirler (Hökelekli, 2010, s. 90).

Değerleri sarsılan bir toplumda bireyler sağlam karakterle bütünleşmiş bir kişilik oluşturamazlar. Bireyin ruh sağlığı bozulur ve dolayısıyla da toplumun ruh sağlığı tehdit altına girer. Toplumsal bütünleşme ve dayanışma zayıflar, kişi kişinin kurdu haline gelir. Yaşanan hayat anlamsız ve değersiz olarak algılanmaya başlar. Çünkü değerler davranışlarımıza yön veren en önemli ilke ve standartlardır. Bir toplumda değerlerin sarsılması ya da yıpranması, o toplumun bireylerini sağlıklı bir gelişimden yoksun bırakır. Ne için, hangi amaçla yaşadığını bilmeyen ve bulamayan kişilerde huzursuzluk, stres, bıkkınlık, anlam boşluğu ortaya çıkar. Bu durumda insanın kendinden ve çevresinden yabancılaşmasına neden olur.

2.2.1. Misafirperverlik Değeri

Misafirperverlik geleneği Türk toplumunun karakteristik özelliklerinden biri olup yüzlerce yıldır devam etmektedir. Bu nedenle Türk töresinde ve geleneğinde misafiri iyi karşılamak ve ağırlamak, güler yüz göstermek ve onu memnun etmek her Türk insanı için önemli ve zorunlu bir görev sayılır. Orhun Kitabesinde Göktürk Hakanı " Türk milleti az idi çoğalttım, açtı doyurdum, çıplaktı giydirdim, kuşattım " diyerek Türklerin cömertlik ve misafirperverliğini tarihe kaydetmiştir (Gökalp, 1978: s206). Buna benzer Dede korkut, Dirse Han'ın attan, deveden ve koçtan kestirerek iç oğuz ve dış oğuz beylerine büyük toy (ziyafet) verip, açların doyurulduğunu, çıplakların giydirildiğini ve borçların ödendiğini belirtmiştir (Gökalp, 1978: s2002).

Türk milli kültüründe misafirperverlik bazen o kadar abartılmış ki, ev sahibi zi-yafetten sonra eşini ve çocuklarını alır ve otağından çıkardı. Konuklar ziyafet sahibinin eşyalarını ve mallarını yağma ederlerdi (buna yağmalı potlaç denilir). Bu nedenle eski Türkler arasında toy ve şölenler sayesinde fazla fakirlik görülmez, insanlar güzel giyinir, güzel yer ve aralarında fazla borçlu kimse bulunmazdı (Gökalp, 1978, s.2003-2005).

2.4. Değerlerin Bireylere Kazandırılması

Hayat başarısı ve toplumsal gelişmişliğin büyük oranda eğitime verilen değer ve aktarılan kaynaklarla ilişkili olduğu günümüzde, eğitim sisteminde ve ailede çocukların değerler eğitimine olanak sağlayacak imkânları oluşturmak için harcama yapılmasını ve zaman ayrılmasını gerektiren sebepler nelerdir? Günümüzde değerler eğitimi alanındaki yeni uyanışın nedenlerini araştıran benzeri sorulara pek çok açıdan yanıt vermek mümkündür. Birey açısından değerler eğitiminin gerekliliği eğitimde bireyin bir bütün olarak ele alınması ihtiyacının doğal sonucudur. Birey bir makine veya robot değildir. Onun zekâsı ve bedensel yetenekleri kadar değer veren, nefret eden, kıskanan, tutku ile bağlanan vb. bir yönü daha vardır ki bireyin bu yönünü de eğitmedikçe dengeli bir kişilikten söz etmek zordur. Oysa nicel epistemolojik anlayışa sahip modern eğitimde sosyal ve insani meselelerin nitel yönleri yer bulamamıştır. Dolayısıyla insanı tanımlarken bilişsel ve mekanik yönler ön plana çıkarken vicdan, merhamet ve sağduyu gibi nitel boyutlar göz ardı edilmiştir. "İnsanı" sadece nicel boyutuyla tanıyan nesillerimiz; karşısındaki insanları da mekanik, duygu boyutu olmayan varlıklar olarak algıladığı için onlara kolayca zarar verebilir duruma gelmiştir(Seyfi,2007, s.
77).

Öğretmeni eğitimde inanmaya-değer değerleri gösterme görevinde alıkoymak mümkün değildir. Sorun öğretmenin teşvik ediciliği ile öğrencinin kendi değerlerini oluşturması arasındaki dengeyi kurmakta oluşmaktadır. Bunu sağlayabilmek için değerlerin öğretilmesi ile objektif olması gereken ölçme-değerlendirme süreçlerine konu edilmesi arasında ayrım yapmak gerekir. Değerler eğitiminde uygulanan yöntemlerin sonuçları ve başarısı sınıf ve okul ölçeğinde değerlendirilebilir ancak bireysel boyutta değerlendirilmesi zor ve sakıncalı olabilir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerin değerlerini okul içinde değerlendirme hakkına sahip olsalar da okul dışındaki hayatta tamamen bireysel özgürlüğün etkin oluşu ve öğretmenin müdahil olmaması öğretmenin değerleri değerlendirmesini ironik bir hale dönüştürmektedir.

2.4.1 Değerler Eğitiminde Kullanılan Yaklaşımlar

Çocuklar, içinde bulundukları grupta hangi davranışın iyi ve doğru ya da kötü ve yanlış olarak algılandığını ve insanın bunları gerçek hayatta nasıl yaşadığını öğrenmek ve yaşamak

zorundadır (Beill, 2003, s.17). Bu zorunluluk değerler eğitiminde etkili yaklaşımlara duyulan ihtiyacı artırmış ve yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Değerler eğitiminde en çok kullanılan dört temel yaklaşım vardır. Bunlar:

2.4.1.1. Telkin Yoluyla Değerler Öğretimi

Değerlerin öğretimini ve arzu edilen davranışlar için tutarlı destekle-rin sağlanmasını içerir (Suh & Traiger, 1999, s.2). Bu yaklaşımın temel çı-kış noktası, devamlı ve kalıcı değerlerin öğrencilere telkin edilmesi bir başka ifade ile aşılanmasıdır.

Bu yaklaşım ile öğrenciler toplum tarafından seçilen belirli değerleri almaktadırlar (Leming, 1999, s.21). Telkin yoluyla değerler eğitimi yakla-şımı ile öğrencilerin beyinlerinde değer durumları ve önceden belirlenmiş değerlerin, belirli bir grubunun oluşması amaçlanır (Naylor ve Diem, 1987, s.352).

Öğrencilere; pekiştirme verme, buldurma, canlandırma ve modeller aracılığıyla arzu edilen değerlerin telkin edilerek kazandırılmasına çalışılır (Fernandes, 1999, s.4).

Telkin yoluyla değer öğretimi yaklaşımının, yapılan araştırmalarda okullarda başarısız olduğu gözlenmiştir. Çünkü öğretmenler, öğrencilerle kısıtlı sürede beraber olmakta ve zaman yetersizliği değerin davranışa dönüşmesine engel olmaktadır. Bu sorun da, öğretmenlerin öğrencilere yaşamları ile ilgili hikâyeler anlattırması ve bunlardan ders çıkarılması ile çözülebilir (Akbaş, 2004, s.72).

2.4.1.2. Değerlerin Açıklanması

Raths (1966) tarafından ileri sürülen bu yaklaşım, öğrencilere rasyonel düşünme ve sahip oldukları duyguları gözden geçirmeleri ile kendi değerlerinin farkında olmalarını sağlamada yardımcı olur ve böylece öğrencilerin kendi değerlerini karar verme yoluyla içselleştirmeleri sağlanır (Fernandes,1999,s.4).

Bu yaklaşım kişisel değerleri açıklama ve belirlemede öğrencilere yardım etmeyi, öğrencilerin inançlarını, tutumlarını, değerlerini incele-meyi ve öğrencilerin değerler hakkında düşünmelerini sağlamayı amaçlar (Naylor ve Diem,1987, 352 ; Suh & Traiger, 1999, s.2).

Raths, Hormin ve Simon tarafından bu yöntemde yedi aşamalı değer belirleme süreci tespit edilmiş ve değerlere, öğrencilerin, öğretmenin et-kisi altında kalmadan ulaşması hedeflenmiştir.

Değer Kazandırma Süreci*:*

1. Özgürce seçme- bağımsız tercihler yapmak,
2. Mevcut bir dizi seçimleri değerlendirdikten sonra alternatifler arasından seçim yapmak,
3. Her bir alternatifin muhtemel sonuçlarını beyin süzgecinden geçirdikten sonra seçmek,
4. En önemli ve en değerli olduğu tespit edilen değerlerin ödüllendirilmesi,
5. Seçilen değerlerin açıklanması,
6. Seçilen değerlerle uyumlu bir davranış ortaya koymak,
7. Davranışın tekrar edilmesi (Akbaş, 2004, s. 74, Leming, 1999, s. 4-5, Naylor ve Diem,1987, s. 356)

Naylor ve Diem'e (1987, s.363-364) göre bu yaklaşım; aşağıda verilen olumsuz özellikleri de bünyesinde barındırmaktadır.

1. Ahlâkî ve ahlâkî olmayan değer konuları arasındaki farkları açık-lamada başarısızdır.
2. Ahlâkî göreceliği ilerletme eğilimindedir.
3. Değer açıklama yaklaşımı aile ve öğrenci mahremiyetini ortadan kaldırır.
4. Değer açıklama yaklaşımında öğretmen bir terapist rolü üstlenir.

2.4.1.3. Değerler Analizi

Bu yaklaşım, değer konuları ile ilgili bilimsel araştırma sürecinde ve mantıksal düşünmede öğrencilere yardım etmeyi (Citation, 2004, s.4), düşünce ile çözmeyi içerir (Fernandes, 199, s.4). Empoze edilen değerlere karşı olarak ya da sadece onları açıklayarak, değerler konularını analiz etmeyi ve değerler kriterleri ile uygun bi-çimde hüküm vermeyi sağlar (Naylor ve Diem, 1987, s.352).

Değer analizi yaklaşımı, ahlâkî gelişme yaklaşımında mevcut olan kişisel ahlâkî ikilemlerden ziyade öncelikle sosyal değerlerle ilgilenir (Citation, 2004, s.4).

Jerrold Coombs ve Milton Meux tarafından bu yaklaşım için üç temel amaç belirtilmiştir:

1. İncelenmekte olan değer konuları hakkında en rasyonel kararları almalarında öğrencilere yardım etmek.

2. Gerçekçi değer kararlarını vermeleri için gerekli olan yetenekleri geliştirmede öğrencilere yardım etmek.

3. Bir grubun diğer üyeleri ve kendileri arasındaki değer ihtilaflarının nasıl çözüleceği hakkında öğrencilere yardım etmek (Naylor ve Diem,1991, s.363).

Ryan'a göre bu yaklaşımda öğrenciler örnek olaylarla ahlâkî düşün-me becerisini kazanırlar. Aynı zamanda öğrenciler bilimsel problem çözme yöntemini sosyal problemlere uygulamayı da öğrenirler (Akbaş, 2004, s.77-78).

2.4.1.4. Ahlâkî Muhakeme

Ahlâkî Muhakeme yaklaşımı Piaget ve Kohlberg'in bilişsel muhakeme, bilişsel düşünme, değer ikilemleri ve karar verme süreçleri ile ilgili çalışmalarına dayanır (Fernandes, 1999, s.4). Ahlâkî Muhakeme yaklaşımda öğretmenin rolü ahlâkî ikilemlerin bulunduğu örnekler vererek öğrencilerin kendi çıkmazlarını çözmelerine yardım etmektir. Öğretmen bunu yaparken her öğrenciyi ahlâkî ikilemle karşılaştırır ve diğer öğrencilerin verilen örnek olayla ilgili söylediklerini duyma imkânı yaratır. Bu yaklaşımda istenilen amaç, öğrencilerin zihnine seçilmiş değerleri yerleştirmek değil (Leming, 1999, s.7), yaptıkları hare-ketlere rehberlik etmek için ahlâkî prensiplerini geliştirmede yardımcı olmaktır (Suh & Traiger, 1999, s.2). Kohlberg ahlâkî gelişmeyi; "Geleneksel Öncesi" , "Geleneksel" ve "Geleneksel Ötesi" olarak üç düzeyde incelenmesi gerektiğini ifade et-miştir. Her bir düzey, iki dönemi içerir (Naylor ve Diem,1987, s. 370; Michaelis,1988, s. 379).

*Geleneksel Öncesi Düzey (4 -10 yaş)***:** Otoritenin gücü göz önüne alınarak oluşmuş değerlere ya da hareketlerin sonuçlarına (ödül, ceza, karşılıklı çıkarlar) dayalı ahlâkî yargıları içerir.

Dönem 1- Cezadan kaçınmak için soru sormaksızın otoriteye itaat etme veya ödül kazanma ön plandadır.

Dönem 2- Kişisel ihtiyaçları tatmin etmek için çaba sarf etme ve çıkara dayalı alışveriş söz konusudur.

Geleneksel Düzey (10 -18 yaş) **:** Bu düzeyde ahlâkî yargılar diğerlerine sadakat düşüncesi göz önüne alınarak temellendirilir.

Dönem 3- Başkalarına yardım etme ya da memnun etme çabaları alınan kararların oluşmasında önemlidir. Birey gösterilen uygun davranışlar için onay alma çabasındadır.

Dönem 4- Var olan sosyal düzen otorite ve kuralların devamı için çaba sarf eder. Aileye, ülkeye sadakat ve otoriteye saygı gözlemlenir.

Geleneksel Ötesi Düzey (18 ve sonrası yaşlar): Ahlâkî yargılara temel olan prensipler grupların otoritelerinin ötesine geçer. Evrensel değerlerle uyumlu değer yargıları benimsenir.

Dönem 5- Kararlarının temelinde yasal bakış açısını yansıtmak için çaba sarf etmek bulunur. Toplum tarafından benimsenmiş sorumluluklara ve haklara bağlı kalarak doğru davranışları sergiler.

Dönem 6- Eşitlik, adalet gibi ahlâkî prensiplere bağlı kalarak karar vermeye çaba gösterir. Evrensel ahlâkî ilkeler, davranışlara yön verir. Fa-kat çok az insan bu dönemin özelliklerini yaşar.

Ahlâkî yargı yeteneği gelişmiş kişiler aynı zamanda eleştirel-rasyonel müzakere yeteneğine sahiptirler; kendi fikirlerine uymayan fikirleri hiç düşünmeden hemen karşı çıkıp reddetmek yerine onları dinleyebilir, eleştirerek değerlendirebilir ve gerektiğinde kendi ön düşüncelerini erteleyebilir, yenileyebilir ve değiştirebilirler (Çiftçi, 2003: s44).

Yukarıda bazıları verilen bu yaklaşımlar, öğrencilerin içlerinde orta-ya çıkan bazı kaygılar, sınıf uygulama işlemleri ve amaçlarının belirlenmesi gibi konular yüzünden sürekli artarak çeşitlilik göstermektedir (Naylor ve Diem, 1987, s.352).

Howard Kirschenbaum 1994 yılında müfredat geliştirme ve denetle-me derneğinde yaptığı konuşmada değerler eğitimi ile ilgili stratejiler geliştirileceği zaman; sadece eğitimcilere değil, ailelere ve daha geniş toplumsal birlikteliklere ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir. Onun gözlemlerine göre:

Değerlerin eğitiminin başarıya ulaşılmasında kullanılan yaklaşımların önemi olduğu kadar;

1. Öğretmenlerin iyi değerleri gösterebilmesinin,
2. Ahlâkî ve etik hareketler için öğretim becerilerine sahip olunma-sının,
3. Değerlerin içselleştirilmesi için gençlerin cesaretlendirmesinin,
4. Öğrencilerin kendi kararlarını uygulamaya geçirebilmelerinin teşvik edilmesinin de etkisi bulunmaktadır (Titus, 1994, s.11).

2.5. Değerler Eğitiminde Ailenin Rolü

Çocukta sevme-sevilme ve güven duygusunun oluşumunda en temel etken olan anne, çocuğun hayatı boyunca sergileyeceği tutum ve davranışlara yön vermektedir. Annenin çocuğa karşı yaklaşımının olumlu olması çocuğun kendisine ve başkalarına karşı olumlu

algı geliştirmesini sağlayacaktır. Aksi takdirde çocuk olumsuz birtakım duygu ve düşüncelere sahip olacak ve davranışlarını da buna göre şekillendirecektir. Nitekim (Adler,2004, s.224-225) de bu konuya vurgu yapar.

Adler, çocukta toplumsal duyguyu geliştirmenin annenin görevi olduğunu düşüncesinden yola çıkarak çocuklar arasında görülen sıra dışı kişiliklerin anneleriyle ilişkilerinden doğduğunu ifade eder. Ona göre bu gelişimin izlediği yol anne-çocuk ilişkisinin göstergesidir ve anne-çocuk ilişkisinin doyurucu olmadığı yerde genellikle çocukta belli toplumsal kusurlar görülmektedir. Anne ve çocuk arasında başlayan duygusal ilişki babanın da dâhil olmasıyla tamamlanır. Anne-baba ve çocuklar sacayağına benzerler. Bu sacayağının ayaklarından biri eksik olduğu zaman dengenin sağlanabilmesi olanaksızdır. Çocuğun gerek fizyolojik gerekse duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında aile kavramı çok önemli bir yere sahiptir. "Aile, yüz yüze ve içten ilişkilerin en güçlü birincil gruplardandır. Bu nedenle, bireyin tutum ve değerlerinin oluşumunda birincil etkileşimi sağlaması yönünden ayrı bir öneme sahiptir. Onun en temel kurumlar arasında yer alışının nedenlerinden birisi de budur" (Tezcan, 1997, s.142).

"Kız anadan öğrenir sofra kurmayı, oğlan babadan öğrenir sohbet gezmeyi" atasözünün de ifade ettiği üzere çocuk, toplum içinde nasıl davranması gerektiğini ilk olarak ailede öğrenir. Aile sayesinde sosyal normların ne olduğunun bilincine varan çocuk toplumun değer verdiği davranış kalıpları doğrultusunda hareket eder. Bu durum tabii ki anne ve babanın çocuğuna veya çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlarla da doğru orantılıdır. Yörükoğlu"nun (2007, s.85) da dile getirdiği gibi uyumlu ilişkiler içinde, güvenli bir aile ortamında sevgi ve anlayışla büyüyen çocuk olgunlaşır, kişilik kazanır, kendi kanatlarıyla

uçmayı öğrenir. Sevildikçe güven duygusu pekişir, desteklendikçe özsaygısı artar. Anlayış gördükçe hoşgörülü olmayı, sorumluluk aldıkça bağımsız davranmayı öğrenir.

Anne ve baba, çocuklarına karşı olumlu bir rol model olmalıdır. Yaptıkları eylemler ve gösterdikleri davranışlar, toplumun beklentilerine aykırı olmamalıdır. Ayrıca ailenin çocuktan beklentileri ile anne- baba tutumları çelişmemelidir. Aksi takdirde çocukta tutarsız davranış Şekilleri ortaya çıkacaktır. Unutulmamalıdır ki çocukların çıkacakları hayat yolculuğunda hangi yöne sapacaklarının en önemli belirleyicileri anne ve babalardır. Çocuklarına doğru yolu görme konusunda kılavuzluk edecek yegâne kişiler de onlardır. (Aydın ve Gürler 2014, s.31) de ailenin çocuklar üzerinde yönlendirici bir etkiye sahip olduğu üzerinde dururlar. Ailenin çocuklar için ne denli önem arz ettiğini şu cümlelerle açıklarlar: "Aile çocuk için eşsiz bir eğitim yeridir. Çocukların davranış biçimi kazanmasında, değerleri tanıması ve içselleştirmesinde ilk kurumdur. Aile, çocuğun doğuştan getirdiği güzel duyguların uyandırması ve doğru, güzel, iyi davranışların kazandırması yoluyla değerler eğitimi görevini yerine getirir."

Ebeveynlerin değerler eğitiminde dikkat etmesi gerek hususlardan bazıları şunlardır:

Ebeveyn çocuğun dikkatini çekmelidir

Ebeveynin değerle ilgili vermek istediği mesajın doğru algılanabilmesi için çocuğun dikkatini kendisiyle konuşan ebeveyne yöneltmesi gerekir. Bu tur konuşmalar sırasında cevrede çocuğun dikkatini çekecek televizyon, bilgisayar, tablet vb. uyarıcıların olması, çocuğun dinlememek için dikkatini cevrede başka şeylere yönlendirmesi ya da söz kesmesi gibi durumlarda ebeveynin bu çevresel dikkat dağıtıcı durumları uygun şekilde sonlandırıp çocukla göz teması içinde konuşması daha uygundur.

Ebeveyn çocuğun mesajı daha iyi anlaması için açıklama yapmalıdır

Ebeveyn kuralları çocuğa acık ve net şekilde ifade etmelidir. Ebeveyn bu kuralların kendisi için ne kadar ve neden önemli olduğunu da çocuğun anlayacağı bir dille açıklamalıdır. Hangi davranışları çocuktan hangi durumda beklediğini de netleştirmelidir. İşte bu nedenle, iki yönlü iletişime önem veren açıklayıcı-otoriter ebeveynin değerlerini çocuğuna aktarması daha olasıdır.

Ebeveyn çocuğa tutarlı mesaj vermelidir

Çocuğun ebeveynin önem verdiği değerleri doğru algılayabilmesi için en önemli faktörlerden biri TUTARLILIK 'tır. Ebeveynin söyledikleri ile birlikte yaptıkları da çocuğa mesaj verir. Değerlerin aktarılması surecini mesajın doğru algılanması yoluyla

etkileyen üç tür tutarlılık vardır. Birincisi, *ebeveynin söyledikleri ile yaptıkları arasında tutarlılık olmalıdır.* Sözgelimi, TERBİYELİ olmanın ne kadar önemli olduğunu söyleyen bir ebeveyn, kendi davranışlarında da TERBİYELİ olmalıdır. Örneğin, küfür etmemeli, başkalarıyla konuşurken "Lütfen", "Teşekkür ederim" gibi ifadeler kullanmalı, büyüklerin ve yaşlıların yanında konuşmalarına ve davranışlarına özen göstermelidir. Söyledikleri ile yaptıkları tutarsız olan ebeveynlerin çocuklara değerlerini aktarma olasılıkları daha düşüktür. İkincisi, *ebeveynin verdiği mesajlar zaman içinde tutarlı ve istikrarlı olmalıdır.* Örneğin; bir gün DÜRÜSTLÜK değerini öven, ertesi gün dürüstlüğün başkalarının insanı kullanmasına yol açacağından yakınan ve hatta hayatta kurnaz veya uyanık olmanın dürüstlükten daha önemli olduğunu vurgulayan bir ebeveynin verdiği mesajlar tutarsız ve istikrarsız olacağından bu durum dürüstlüğün aktarılmasını ve içselleştirilmesini zorlaştıracaktır.

Bir gün söyledikleri ile başka gün söyledikleri tutarsız olan ebeveynlerin çocuklara değerlerini aktarma olasılıkları daha düşüktür.

Uçucusu *anne ve baba* çocuğa değerler ile ilgili *aynı mesajları vermek şeklinde tutarlı olmalıdır.* Örneğin, annenin TEMİZLİK değerine önem verip vurguladığı ve bu şekilde davrandığı, babanın ise buna önem vermeyip bu şekilde davranmadığı bir ortamda da çocuğun TEMİZLİK değerini içselleştirmesi zorlaşır.

Birinin söyledikleri ile diğerinin söyledikleri tutarsız olan ebeveynlerin çocuklara değerlerini aktarma olasılıkları daha düşüktür. Ebeveyn çocuğa iyi niyeti ifade etmelidir Ebeveyn çocuğa baskı yapmadan veya ona karşı fiziksel veya psikolojik güç kullanmadan iletişim kursa bile zaman zaman çocuğun dikkatini çekmek ve ona davranışlarının neden yanlış olduğunu açıklamak için yapacağı konuşmaların içeriğini çocuk rahatsız edici bulabilir veya ceza gibi algılayabilir. Bu da çocuğun dikkatini ebeveynden uzaklaştırarak dinlememesine yol açabilir. Bu nedenle, ebeveynin değer içerikli konuşmalarda çocuğa iyi niyetini açıklayıcı ifadeler kullanması çocuğun dikkatini mesaja yönlendirmesi için önemlidir.

Ebeveyn mesajı tekrarlamalıdır

Önceki ünitelerde de ifade edildiği gibi, değerlerin içselleştirilmesi zaman içinde ebeveynin değeri defalarca vurgulaması ve bununla ilgili mesajları tekrarlaması ile mümkündür. Böylelikle sık tekrarlanan mesajlardan hareketle çocuk neyin önemli

olduğunu doğru olarak farkedebilecektir. Özetle, ebeveyn çocukla değer içerikli iletişim içinde olmalı, çocuğa tutarlı ve açıklayıcı sözel ve davranışsal mesajlar vermelidir. Yine de bir çocuk ebeveynin değerlerini, bu değerlerin ne derece ve neden önemli olduğunu acık ve net şekilde anlıyor, dolayısıyla doğru algılıyor olsa da çocuğun mesajı kabul etmemesi durumunda değerlerin aktarılması olasılığı da azalacaktır. Şimdi de çocukların değerlerle ilgili mesajları kabul etmeleri için ebeveynlerin yapması gerekenleri ele alalım: Çocukların değerlerle ilgili mesajları kabul edebilmeleri için ebeveynlerin yapması gerekenler: Ebeveyn çocukla arasında sıcak bir ilişki kurmalıdır

Değerlerin aktarılması söz konusu olduğunda da ebeveynin çocuğa karşı kabullenici ve sevgi dolu olması, duygusal olarak yakın bir ilişki kurmaya özen göstermesi çok onemlidir.39,40,41 Ebeveyn çocuğa sevgisini göstermeli, çocuğun ihtiyaçlarını veya kaygılarını anlamaya çalışmalı, gerektiğinde çocuğu yönlendirip rahatlatabilmelidir. Böylelikle, çocuk ebeveyn ile sevgi ve güvene dayalı bir ilişki kurabilir. Bu temel sevgi ve güven duygusu, çocuğun ebeveynle özdeşim kurup "onun gibi olma" arzusuyla birleşerek çocuğun ebeveynden gelen mesajları kabul etmesi olasılığını arttırır. İşte bu gerekçelerle, açıklayıcı-otoriter ebeveynlik tarzına sahip ebeveynlerin değerlerini çocuklarına aktarmaları daha yüksek olasılıktır. Bunun tersine, yetkici-otoriter ebeveynlerin değer aktarma olasılığı ise düşüktür.

Ebeveyn çocuğu motive etmelidir

Ebeveyn, çocuğa olumsuz davranışa maruz kalan başkalarının bakış acısından bakmayı öğretmeli, bu kişinin ne düşünüp ne hissedeceğini düşünmeye yönlendirmelidir. Buna *empati* adı verilir. Empati kurmak ve başkasının bakış acısıyla bakabilmek olumsuz davranışların sonlandırılması ve olumlu davranışların arttırılması yönünde mesajların kabulünü kolaylaştırabilir. Ayrıca ebeveyn de çocuğun makul isteklerine samimi ve sıcak bir şekilde uydukça çocuğun da ebeveynin istek ve ricalarına karşılık verme olasılığı artacaktır. Son olarak, ebeveyn ile özdeşim kurma arzusu aracılığıyla da çocuğun bazı değer ifade eden davranışları içselleştirmesi mumun olacaktır.

Ebeveyn uygun davranışları çocuğun kendi iradesiyle sergilemesini sağlamalıdır.

Sadece ebeveynin baskısı veya güç kullanımı ile istenen davranışı yapan bir çocuğun, bu davranışı yapma nedenini "ebeveyn baskısı" olarak görmesi ve aslında kendisi için o şekilde davranmanın önemli olmadığı sonucunu çıkarması ile sonuçlanabilir. Bu da içselleştirmeyi zorlaştırır. Ebeveyn çocuğun mesajı kabul etmesini istiyorsa uygun davranmaya "teşvik

etmeli" veya "yönlendirmeli", çocuğun bu davranışı "kendi iradesi" ile yaptığını algılamasını sağlamalıdır.

2.5.1. Değerler Eğitiminde Öğretmen Rolü

Değerler; kişiler arası etkileşimden, aileden ve diğer toplumsal etkilerden denenerek ve gözlemlenerek öğrenilir. Bu yüzden açık bir şekilde değerlerin metodolojik ve kasıtlı bir biçimde öğretilmesi gerekir (Bishop, 1993, s.13). Bu gereklilik okullarda, sınıf ortamında değerler eğitiminin yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Ryan'a göre; Sınıf ve okul, iyi ya da kötü ahlâkî atmosfer oluşturan bir topluluktur. Öğretmen bu toplulukta ahlâkın uygulanması ve kültürlenmede anahtar rol oynar. Bu kapsamda; öğretmen öğrencilere saygı gösteriyor mu? Öğrenciler arkadaşlarına saygı gösteriyor mu? Öğret-menin sınıf kuralları konusunda beklentisi nedir? Kuralları hızlı bir şekil-de uyguluyor mu? Öğretmenin sınıfta gözdeleri var mı? gibi soruların cevabı öğretmenin değer öğretimindeki rolünü belirtir (Aktaran, Akbaş, 2004, s. 67-68).

Öğretmenler konumlarından dolayı, öğrencilerinin değer eğitimleri ile ilgili olumlu kararlar verebilmeleri için onlara yardım etmede elverişli bir duruma sahiptirler (Suh & Traiger,1999, s.1). Ancak öğretmenin, kendi-sinde öğretim faaliyetlerinde uygulanması istenilen değerler yoksa ya da bu değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılacağını bilmiyorsa; öğretmen değerler eğitimi alanında, öğrencilere iyi bir model değil, tam aksine öğrencilerde bulunan mevcut değerlerin bile körelmesine ve hatta ortadan kalkmasına sebep olabilecek kötü bir model olabilir.

Halstead ve Taylor'a (2000, s. 177) göre; öğretmenler değerler eğitiminin özünü oluşturdukları için, değerleri kendi rollerinin bir bölümü olarak göstermek istemeseler bile; öğrenciler, öğretmenlerinin değer yargılarından mutlaka etkilenirler.

Değerler öğretimi aşamasında, aşağıda verilen tavsiyelerin dikkate alınması öğretmenlerden kaynaklanabilecek olumsuz etkilerin en aza in-dirilmesini sağlayabilir:

Öğrencinin bilgisi, davranışı ve hisleri üzerine odaklanarak eğitim faaliyetlerini yürütmek,

• Şeref, onur, erdem ile ilgili örnekler kullanarak içerik seçimi ve değerlerin yansıtılmasını cesaretlendirmek,

• Alıntılar, sözler kullanmak,

• Öğrenciler için açık iletişim, tutarlılık, içtenlik ve yüksek beklen-tiler sağlamak,

• Öğrencileri toplumsal hizmetlerde bulunmaya teşvik etmek,

• Öğrencilerin heterojen gruplarda müşterek bir şekilde işbirliği yapmalarını sağlamamak,

• Etik, ahlâkî olmayan ve saygısız davranışları düzeltmek,

• Öğrencileri uğraştıracak özen gerektirecek işlerde ve erdemli davranışlar sergilediklerinde övgü veya takdir yoluyla onları desteklemek,

• Pozitif kişisel örneklerle iyi bir model olmak,

• Öğretmek, vaaz vermemek (Titus, 1994, s.15).

Öğretmenin; çalışmak için seçtiği konular, kullandığı metotlar, sınıfı organize etme tarzı, öğrencilere nasıl davrandığı, kendi değerlerini ve değer tercihlerini yansıtır (Naylor ve Diem,1987:347). Bu noktada, öğret-menin, dersi işlerken kullandığı yöntem ve teknikler, istenilen değerlerin, öğrenciler tarafından özümsenmesini kolaylaştırabilir. Derslerde değer eğitimi gerçekleştirilirken en çok kullanılabilecek yöntem ve teknikleri ise: Tartışma temelli yaklaşım ve öğrenci merkezli aktif öğrenme stratejileri ile drama, proje çalışması, uygulamalı aktiviteler, işbirlikli öğrenme, grup çalışması, öğrenciler tarafından yönetilen araştırmalar, eğitimsel oyunlar ve konu günleri (Halstead, 1996, s.11) olarak sıralayabiliriz.

Dilmaç'a (2002, s.6) göre ise; Grupla yapılan etkinlikler sayesinde tüm insanî değerler geliştirilebilir. Örneğin, oyunların, piyeslerin, sanatın, zanaatın, tartışmaların bilmecelerin ve diğer birçok etkinliğin kullanımı bunu sağlayabilir. Çocukların yetenek ve ilgi alanları, yelpazesi sınırlı olmadığından, belirli bir mesaj aktarmak için yüzlerce durum yaratabilir. Grup çalışması, aynı zamanda normalde sessiz, suskun olan çocuğun da bir katkıda bulunmasını sağlar. Çocukların amacı olan etkinlik çerçeve sinde bir arada olduklarının ve birlikte öğrendiklerinin farkına vardıklarında, "bütünlük" duygusu üretilmiş olacaktır.

2.6. Değerler Eğitiminde Kitapların Rolü

2.6.1. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler

Çocuk kitaplarının, çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim sürecinde etkili bir araç olduğu bilinmektedir. Bu süreçte, kitaplardan, okullardaki eğitim ve öğretimin işlevini de bütünlemesi beklenir. Çocuk kitaplarının, bu önemli görevleri yerine getirebilmesi, yapısal ve eğitsel özelliklerle donatılmasını gerekli kılmaktadır. Çocuk kitapları, dış-iç yapı özellikleri ve dayandığı eğitsel ilkelerle bir bütündür. Bu özellik ve ilkelerin birbirleriyle tutarlılığı ve

bütünselliği, çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen en temel etkendir.

2.6.1.1. Biçimsel Özellikler

‘ ’Biçimsel özellikler, genel olarak kitabın hacmi (kalınlığı), baskısı, ciltlenmesi, sayfa düzeni, harfler, yazım ve noktalama işaretleri, resimlendirme gibi konulardır. Elbette bunlar çocukluğun yaş/sınıf özellikleri dikkate alındığında değişebilmektir.

1- Kapak resimleri canlı, çekici ve kitabın içeriğiyle uyumlu olmalıdır. Kapak sağlam, kalın ve kaliteli bir karton olmalıdır. Kapakta kitap adı, konuyu özetleyici ya da tanıtıcı resim, yazar, ressam ve basımevi adının bulunması, kitabı oluşturanlara bir saygı gereği bulunmalıdır. Ayrıca, hangi yaş grubu ya da sınıf için önerildiği de belirtilmelidir.

2- Kitap dayanıklı ve mat bir kâğıda basılmalıdır. Renkleri soldurmamak, mürekkebi dağıtmamalıdır.

3- Kitap hafif olmalıdır.

4- Harfler gözü yormayacak büyüklükte ve baskısı temiz olmalıdır. Metindeki harflerin boyu birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar için önerilen yapıtlarda “14 punto” dört ve beşinci sınıflarda ise “12 punto”dan küçük olmamalıdır. Sayfalar tek sütun olmalıdır. Tümcedeki sözcük sayıları I. devrede (1-3 sınıf) 6, II. devrede (4-5. sınıf) en çok 10 olmalıdır.

5- - Yazım, noktalama, söz dizimi bakımından yanlışsız olmalıdır.

6- Çocuğun gelişim basamakları göz önünde bulundurulmalıdır.

7- Metindeki yazılar zemin rengi ile aynı renk olmamalıdır.

13- Adı kısa ve ilgi çekici olmalı.

2.6.1.2. Anlatım ve Dil

1- Dil ve anlatım çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun düzeyde açık, sade ve anlaşılır olmalıdır.

2- metin anlatımında gelişim ilkeleri dikkate alınmalıdır. (yakından uzağa, somuttan soyuta vb.)

3- Yöresel şive ve kelimelerden uzak durulmalı, çocukların anlayabileceği sadelikte basit düz cümleler kullanılmalıdır.

2.6.1.3. Kitaplarda Resimleme

Resimli çocuk hikayelerinde hikayede yer alan resimlerin niteliği çok önemlidir. Çocukta estetik beğeni, resim yorumlama, resim metin ilişkisini kavrayabilme ve görsel okuma becerisi geliştirme gibi birçok kazanımın kazanılmasında resimlemenin etkisi büyüktür.

Bulunması gereken özellikler aşağıda belirtilmiştir.

1- Resimler kolay yorumlanmalı, kahramanlar ya da figürler hareket halinde olmalıdır.

2- Sanat değeri taşımalıdır.

3- Resim ve şekiller ilgili metinle aynı yüzde ya da resimle yazı aynı sayfada yer almalıdır.

2.6.I.4. Kitapta Bulunması Gereken İçerik Özellikleri

„ 1- Konular ilgi çekici biçimde sunulmalı, eğlendirici ve düşündürücü olmalıdır.

2- Konuların işlenişi bilimsel değerlere uygun olmalıdır.

3- Atatürk ilke ve devrimleri özenle göz önünde tutulmalıdır. Bunları açıklayıcı, sevdirici ve benimsetici olmalıdır.

4- Denemeci, yenilikçi, yaratıcı, eleştirici, demokratik, özgür düşünceli insanlar model olarak sunulmalıdır.

5- Verimli çalışma alışkanlığı ve üretken bir kişilik edinme yolunda çocuğa katkıda bulunmalıdır.

6- Erdemli, uygar, insan ilişkilerinde nazik, demokrasi sevgisi olan, değişim ve gelişmeye açık bir kişilik oluşturulmasına çalışılmalıdır.

7- Demokrasi eğitimine, barışçılığa, bağımsız düşünceye üretken ve verimli çalışmaya yatkın, sağlıklı bir kişilik oluşturmaya özen gösterilmelidir.

8- Çalışmanın erdemi vurgulanmalı, emek ve alın terine yönelik olumlu tutum kazandırmalıdır.

2.6.1.5. İçerikte Bulunmaması Gerekenler

”1- “Eğitim birliği” ilkesi önemle dikkate alınmalıdır. Ayrı dünyaların insanı yetiştirilmeye çalışılmamalıdır.

2- Yayınlar, anayasaya, yasalara, millî eğitimin amaç ve ilkelerine ters düşmemelidir. Bu zaten suç teşkil eder.

3- Çocuk yayınlarında kör inanç, önyargı ve koşullandırıcı anlatımdan uzak durmalıdır.

4- Eşitlik bir değer olarak verilmenin ötesinde, eşitsizlikçilik yerilmelidir. Herkesin dil, kavim, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin yasalar karşısında eşit olduğu; hiçbir kişiye, kuruluşa, aileye, zümreye ya da sınıfa ayrıcalık tanınmayacağı önemle göz önüne alınmalıdır.

5- Duygu sömürüsü yapılmamalı (üvey ana, öksüz çocuk, yoksulluk...).

6- Geleceğe de yönelmeli (bilimkurgu), teknoloji ve değişimi yadırgamamak. 7- İdeolojik yönlendirme ve önyargılardan uzak durulmalıdır. Ensesi kalın, şiş göbekli sömürücü patronlar; sıska, çatık kaşlı, sinirli işçiler, grevler, ırkımızın ve dinimizin öteki ırk ve dinlerden üstünlüğü; Arap giysisi giymiş, kelle uçuran Müslümanlar, eli coplu çatık kaşlı polisler, aşağılanan toplum kesimleri (örneğin köylüler, dilenciler, çingeneler); sevmediği bir ulusun bayrağını yakan sinirli göstericiler, gibi.

0-7 yaşa yönelik kitaplar: Resimli kitaplardır. Okulöncesi için hazırlanan kitaplar 5 sayfayı geçmemelidir. Çocuk kitaplarındaki resimleri kolayca görebilmeli resimler canlı olmalıdır. Nesneler aslına uygun olarak renklendirilmelidir.

2-3 Yaş: Konu içermeyen, eşya-insan-hayvan kitaplarıdır. Bu tür kitaplar ABC kitapları olarak da nitelendirilmektedir. Kitapta tanıtılan nesnenin resmi, altta ise nesnenin tanıtımı için iki ya da üç cümlelik yazı yer almalıdır. Bu tür kitapların özeliği obje ve kavram tanıtmasıdır.

4- 5 Yaş: Gerçekçi öykülerden oluşmaktadır. Evin odasında bulunan eşyaların tanıtımı, günlük yaşamada kullanılan eşyaların tanıtımını kapsamaktadır. Mekân gerçektir, yazı iri

puntolu olmalıdır. Konu basit, resim de öyküyü anlatmalıdır. Bu yaştaki çocuklar kendilerine resimli öykü kitaplarını okunmasını ister.

2.7. İlgili Araştırmalar

Öztürk (1991) yaptığı araştırmada Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler adlı kitabında beş adet Batı çocuk klasiğini değerler eğitimi açısından incelemiştir. İncelediği ederler şunlardır: Robinson Cruise, Pollyanna, Heidi, Pinokyo, Tow Sawyer. Bununla beraber eser; dini değerler, sosyal değerler, özlemler ve sevgi olmak üzere dört farklı bölümden oluşmaktadır. Yazar, çeviri yapılarak dilimize kazandırılan bu eserlerde evrensel değerlerin yer aldığı sonucuna varmıştır. Araştırmada tercüme eserlerin değerleri kazandırmak için yetersiz olduğu, bizim de kendi ülkemize ait Türk klasiklerimizi yazmamız gerektiği ifade edilmiştir.

Dilmaç (1999) yaptığı araştırmada, insani değerler eğitimi vermeyi amaçlamış ve bu eğitimin öğrencilerin ahlaki olgunluk düzeylerinin gelişimine etkisini incelemiştir. Araştırma örneklemini ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa giden 18'i deney, 18'i kontrol grubu olmak üzere toplam 36 öğrenciden oluşturmuştur. Deney grubundaki 18 öğrenciye, 36 oturum süren İnsani Değerler Eğitimi verilmiş ve İnsani değerler eğitimi programının etkililiği, araştırmacı tarafından geliştirilen "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" ile denenmiş, insani değerler eğitimi programının ilköğretim çocuklarının ahlaki olgunluk düzeylerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sezer (2005) araştırmasında, ilköğretim 1. kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan değerleri incelemiştir. Araştırma örneklemini, ilköğretim 1. kademe Türkçe ders kitapları arasındaki 15 farklı kitap ve bu kitaplardaki 611 metin oluşturmuştur. Ders kitaplarında yer alan metinler, Millî Eğitimin genel amaçlarında belirtilen tanımların değer hâline dönüştürülmesi ile oluşturulan "Değerler İnceleme Formu" ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarında incelenen ders kitaplarında sadece birkaç değere ağırlık verildiği görülmüştür. İncelenen 1., 2. ve 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında daha çok aile ve doğa kavramları ile ilişkili değerlerin, 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında ise bilgi, sanat kavramları ve soyut kavramlar ile ilgili değerlerin yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, kitaplarda vatan sevgisi ve Türk milletini yücelten Türk büyükleri ile ilgili değerlerin de ağırlıkla işlendiği görülmüştür.

Gökçek (2007) okul öncesi eğitimden faydalanan 5-6 yaş çocuklarına yönelik hazırlanan yedi değerden oluşan (saygı, sorumluluk, özgüven, liderlik, yardımseverlik, nezaket, sabır) karakter eğitimi programını; (örneklemini, 22'si deney ve 22'si kontrol grubu olmak üzere toplam 44 çocuğun oluşturduğu) uygulamış, ayrıca çocukların ailelerine de karakter eğitimi ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Deney grubuna karakter eğitimi programının 7 haftalık kısmı uygulanmış, daha sonra, deney ve kontrol grubuna ara test uygulanmış, ara testten sonra 3 haftalık eğitim programına devam edilip onuncu haftada her iki grubu da son test uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; ailelerin karakter eğitiminin okul müfredatı içinde yer almasının ve karakter eğitiminin okul öncesi eğitimimin bir parçası olması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Aileler; Okul öncesi eğitiminin olumlu karakter gelişimine yardımcı olduğunu, evde verilen karakter eğitiminin yetersiz kaldığını, okul öncesi öğretmeninin, karakter eğitimi konusunda ebeveyn kadar iyi eğitim verebileceğini belirtmiş ve karakter eğitiminin sadece aile tarafından verilmesi fikrine katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Uygulanan eğitim programının sonuçlarına bakıldığında programda yer alan tüm değerlerde olumlu davranış değişikliğinin olduğu görülmüştür. Ailelerden alınan davranış kontrol listesi bulgularında; karakter eğitimi programı doğrultusunda seçilen değerlere yönelik aile yaşantısında olumlu davranış değişiklikleri gözlenmemiştir.

Akar ve diğerleri (2007)'nin yaptığı araştırmada dramanın öğrencilerin arkadaşlık, doğru ve yalan, çatışma çözümü gibi etik değerlere ilişkin algılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 41 adet ilköğretim dördüncü sınıf öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilere 4 hafta boyunca drama dersine yönelik hazırlanmış bir eğitim programı uygulanmış, araştırmadaki veriler, yarı yapılandırılmış görüşme, doküman analizi ve gözlem notlarıyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, dramanın öğrencilerin bir problem durumunda üst düzey düşünme becerilerini işe koşmalarına, ahlaki değerlerin öğretmen rehberliği ve akran ilişkileri yoluyla öğrenilmesine yardımcı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Şen (2007) yaptığı araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için önerdiği 100 temel eser serisinde bulunan kitaplarda yer alan millî, ahlâki, insani, manevi ve kültürel değerlerin incelemiş ve Türkçe eğitiminde değer aktarımının nasıl olması gerektiği konusunda öneriler sunmayı amaçlamıştır. Araştırma kapsamında, 100 temel eser arasından tarafsız olarak seçilen 29 adet yerli ve 29 adet de yabancı yazarlı toplam 58 eserde yer alan değerler, nitel olarak sınıflandırılmış daha sonra elde edilen verilerin frekans ile yüzde değerleri hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, 100 temel eser serisinde yer alan kitaplarda en çok sevgi değerine yer verildiği, sevgi değerinden sonra en çok duyarlılık,

yardımseverlik, saygı ve sorumluluk değerlerinin yer aldığı görülmüştür. Eserlerde en az bulunan değerlerin sağlıklı olmaya özen göstermek, barış, özgürlük, bilimsellik değerleri olduğu, ayrıca eserlerde bağımsızlık değerinin yer almadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada incelenen 100 temel eser serisinde yer alan kitapların değerlerin aktarımı için yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İşcan (2007) araştırmasında, ilköğretim düzeyinde evrensellik ve iyilikseverlik değerlerini kazandırmaya yönelik hazırlanan değerler eğitimi programının öğrencilerin değerlerle ilgili bilişsel davranışlarına, duyuşsal özelliklerine ve değerleri gösterme düzeylerine etkisi incelemiştir. Araştırma örneklemini ilköğretim dördüncü sınıfa devam eden 26'sı deney 25'i kontrol grubunda yer alan 51 öğrenci oluşturmuştur. Deney grubunda bulunan öğrencilere 17 hafta boyunca ilköğretim düzeyinde olan Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji dersleriyle bütünleştirilmiş değerler eğitimi programı uygulanmıştır. Bu çalışmada nicel veri toplama araçlarından; uzun cevaplı yazılı sınav formları, anketler, çoktan seçmeli duyuşsal özellikler formu, nitel veri toplama araçlarından; görüşme ve gözlem formları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin değerlere ilişkin puanları ile program kapsamında yer alan derslere ait yılsonu notları arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin değer kazanma düzeyleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gökçe (2008), tezinde yazarın 12 hikâye kitabında bulunan 67 adet hikâyeyi içerdiği değerler açısından incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre yazar hikâyelerinde en çok duyarlılık, dürüstlük, yardımseverlik, arkadaşlık ve paylaşma, çalışkanlık, doğa ve hayvan sevgisi, yaşama sevinci, aile sevgisi, özveri, komşuluk ve hoşgörü değerlerine yer vermiştir. Bunun yanı sıra yalancılık, bencillik, kıskançlık, büyük sözü dinlememe, ön yargı, batıl inançlar, acelecilik, telaş gibi olumsuz durum ve davranışlardan uzak durmasını amaçlamıştır. Araştırma sonucunda Dayıoğlu'nun, çocuğa görelik ilkesi doğrultusunda hareket ettiği, birbirinden anlamlı ve önemli değerleri öykülerinin içinde eriterek okuyucusuna bazı değerleri kazandırmakta faydalı tespit edilmiştir.

İnci (2009) araştırmasında 6, 7 ve 8 yaş çocukların değer yönelimlerini sosyo-ekonomik düzey, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre incelemiş, öğrenci görüşleri ile elde edilen nitel verileri değerlendirldiğinde, tüm yaş, sosyoekonomik düzey ve cinsiyetteki öğrencilerin güzelliklerle dolu bir dünya ve doğayla bütünlük içinde olmak, yardımsever olmak, kibar olmak, söz dinlemek, bağlılık duymak, sağlıklı olmak, zengin olmak, başarılı olmak, keyif,

kendi hedeflerini seçebilmek değerlerine sahip olduklarını tespit etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk değer tipinde yer alan, Atatürk'e sevgi ve saygı duyar değerine, 6 ve 7 yaş, üst sosyo-ekonomik düzey, kız ve erkek öğrencilerin sahip olduğu sorununa varırken, 8 yaş, üst sosyo-ekonomik düzey, kız ve erkek öğrencilerinin Atatürk "ün ilkeleri hayatına rehberlik eder değerine sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Öztürk (2011) araştırmasında, okul öncesi eğitime devam eden 61-72 aylık çocuklar için ahlaki değer yapılarını belirleme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılmasını amaçlamıştır. Araştırma örneklemini, normal gelişim gösteren 61-72 aylık çocuklar arasından basit, rasgele örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 573 çocuk oluşturmuştur. Verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen 61-72 aylık çocukların ahlaki değer yapılarını belirleme ölçeği, genel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda söz konusu ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, 61-72 aylık çocuklar için ahlaki değer yapılarını belirleme ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.7.1. Yurt Dışı Araştırmaları

Court ve Rosental (2007) yapmış oldukları araştırmada, İsrail'deki okul öncesi eğitim kurumlarında bakanlığın önerdiği ve öğretmenler tarafından kullanılan çocuk kitaplarında yer alan değerleri incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmacılar, bakanlığın önerdiği çocuk kitaplarında yer alan değerleri analiz ederken öğretmenlerin çocuk kitaplarında yer alan değerlerle ilgili görüşlerini almak için anket dağıtmışlardır. Ankette öğretmenlere çocuklara öğretilmesi gereken değerlerin neler olduğu, değer öğretiminde çocuk edebiyatından nasıl yararlanılabileceği, çocuk edebiyatından yararlanırken kullandıkları yöntemlerin neler olduğu, değer öğretiminde kullandıkları kitapların neler olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin kullanmayı tercih ettiği kitaplar, bakanlığın önerdiği kitaplara eklenerek yeni bir kitap listesi oluşturulmuş ve bu listede yer alan kitaplardaki değerler analiz edilmiştir. Kitapların analizinde araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerlerden oluşan bir değerler kategorisi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, çocuk kitaplarında en fazla yer alan değerlerin karşılıklı saygı ve arkadaşlık, ailede sevgi ve saygı ile kendini kabul değerlerinin olduğu, en az yer alan değerin ise kurallara ve yasalara uyma değeri olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırma kapsamında incelenen kitapların %85'inde, işlenen değerin kitabın sonunda yer aldığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Öğretmenlere uygulanan anketlerin analizi, çocuklara en çok karşılıklı saygı ve arkadaşlık değerinin öğretilmesi gerektiğini göstermiştir. Ayrıca, öğretmenlerin değerler eğitiminde sadece kitapta yer alan değerlerin öğretimi yerine kitabın içeriği ile çocuğun kişisel deneyimlerini bütünleştiren ve bu değerlerin gerçek yaşamdaki karşılıklarını belirten kitapların okunması etkinliklerinden sonra yapılacak tartışma ve paylaşımların önemli olduğunu belirtmeleri, araştırmadan elde edilen bulgular arasındadır.

Zhang ve Morrison (2010), 1980-2010 yılları arasında Çin'de en popüler çocuk dergilerinde basılmış 145 öyküde yer alan değerlerin incelenmesine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırma kapsamında gittikçe globalleşen Çin toplumunda yaşanan kültürel değişimlerin çocuk kitaplarına yansıtıldığı düşüncesinden hareketle geleneksel Çin değerleri ile Batı değerlerine kitaplarda yer verilip verilmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öykülerde yer alan Çin ve Batı değerleri ile sosyal-ahlâki değerler, kontrol listeleri kullanılarak incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, son 20 yıl içinde öykülerde yer alan Batı kültürüne ait değerlerin arttığı, bazı geleneksel Çin değerlerinin ise bu zaman dilimi içinde yayınlanan kitaplarda kalıcı bir şekilde yer aldığı görülmüştür. Ayrıca, yapılan bu araştırmadan Batı kültürünün Çin toplumu üzerindeki etkisinin basılan çocuk kitaplarına yansıdığı yönünde bir sonuç da ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; araştırmanın örneklemi olan 32 adet 4-6 yaş grubuna yönelik resimli hikaye kitabını, içerdikleri değerler açısından incelemeye, yorumlamaya ve anlamaya dayalı bir çalışma olduğu için nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiş ve betimsel modele başvurulmuştur.

Nitel araştırma, araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden biçimlendirmesini ve gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan verilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.40). Nitel araştırmalar, psikolojik ve sosyal olaylarla ilgili nicel araştırma yöntemlerine göre daha derinlemesine bilgi sağlarlar (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012, s.234). Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilir.

Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışır. (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012, s.90).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni ve örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır.(Büyüköztürk vd. 2012) önceden tespit edilmiş olan ölçütlere karşılık gelen durumların çalışılması bu örnekleme yönteminde esas teşkil etmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2005)

Araştırma evrenini Türkiye' de internetten kitap satışı yapan 4 büyük internet sitesinde satışa sunulan resimli çocuk hikayeleri oluşturmuştur. Araştırma örneklemini ise ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen 4 internet sitesinde en çok satanlar listesinde yer alan 4-6 yaş resimli çocuk hikaye kitapları oluşturmuştur. Bu çalışmada araştırma evreni ve örnekleminin belirlenmesinde kullanılan ölçütler; kitapların 4-6 yaş grubu çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olması, satış rakamları bakımından 4 büyük internet sitesinde en çok satılan kitaplar olmasıdır. Bu ölçütler dikkate alınarak 4 büyük internet sitesinin 0-6 yaş grubuna yönelik 59 adet kitap araştırmanın evrenini, belirlenen yaş grubu ölçütü olan 4-6 yaş en çok satan kitaplar listesinde yer alan 32 adet kitap araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklem içinde yer alan kitap K1, K2....K32 biçiminde kodlanmış olup, kitapların künye bilgilerine Ek 2' de yer verilmiştir.

İncelenen resimli çocuk hikayelerinin yayınevlerine göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınevlerine Göre Dağılımına ilişkin Bulgular

Yayınevi adı	n	%
1001 Çiçek	12	37,5
Erdem Çocuk	5	15,625
Morpa	3	9,375
Kırmızıkedi Ve Çocuk	3	9,375
İş Bankası Kültür Yayınları	2	6,25
Uçanbalık	1	3,125
Tübitak	1	3,125
Smg	1	3,125
Pearson	1	3,125
Mavi Bulut	1	3,125
Yapı Kredi	1	3,125
Okul öncesi nesil	1	3,125
Toplam	32	100

Tablo 1 incelendiğinde en çok 1001 çiçek yayınevine ait hikayelerin yer aldığı görülmektedir.

İncelenen resimli çocuk hikayelerinin yayınlandıkları yıllara göre dağılımı Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarının Yayınlandıkları Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Yayın Yıl	n	%
2006	1	3,125
2008	2	6,25
2009	3	9,375
2010	1	3,125
2011	4	12,5
2015	7	21,875
2016	6	18,75
2017	8	25
Toplam	32	100

Tablo 2 incelendiğinde incelenen resimli çocuk kitaplarının yayınlandıkları yıllara göre dağılımı şöyledir: 2006yılında (n=1), 2008yılında (n=2), 2009 yılında (n=3), 2010 yılında (n=1), 2011yılında (n=4, 2015 yılında (n=7), 2016 yılında (n=6), 2017yılında (n=8) olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri incelemek için gerekli literatür taraması yapıldıktan sonra, araştırmacı tarafından "Değerler Kontrol Listesi" geliştirilmiştir.

"Değerler Kontrol Listesi"nde yer alan milli kültürel değerler, milli bayramlar, bayrak sevgisi, vatanseverlik, misafirperverlik, dini bayramlar ve Atatürk sevgisidir. Seçilen milli kültürel değerler ile ilgili milli bayramlar maddesinde 13 alt madde, bayrak sevgisi maddesine ait 5 alt madde, vatanseverlik maddesine ait 3 alt madde, misafirperverlik değerine ait 5 alt madde, dini bayramlar maddesine ait 5 alt madde ve Atatürk sevgisi maddesine ait 5 adet alt madde oluşturulmuş, okul öncesi eğitimi alanında 5 uzmanın

görüşüne sunulup gerekli düzeltmelerin yapılmasının ardından kontrol listesine son hali verilmiştir. Görüşü alınan 5 uzman U1, U2, U3, U4 ve U5 olarak kodlanmış, her bir uzmanın kontrol listesinde belirttiği düzeltmeler not alma yöntemi ile kaydedilmiştir.

U1; bayrak sevgisi değerine ait „İstiklal marşı yazarı hakkında bilgi verilmiş midir? „maddesinin 6 yaş grubu için daha uygun olduğunu belirtmiş, diğer maddeler ile ilgili herhangi bir görüş, düzeltme ya da eklemek istenilen madde belirtmemiştir.

U2; dini bayramlar değerine ait „Kurban bayramı hakkında açıklamalara yer verilmiş mi?' maddesinin „Kurban bayramı hakkında bilgiye yer verilmiş mi?' şeklinde değiştirilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir.

U3; milli bayramlar değeri ile ilgili maddeler için „ilgili bayramlar ile ilgili bilgi ve resimlere yer verilmiş mi? Şeklinde ayrı maddelerin yer almasının kontrol listesinin daha amaca uygun ve özellikleri daha gözlenebilir, ölçülebilir hale getireceğini belirtmiştir. Maddeler her bir milli bayram için bayram ile ilgili bilgiye, bayramın kutlanma amacına, önemine, kutlanma şekline ve bayram ile ilgili resimlere yer verilmiş mi? Şeklinde detaylandırılmış ve düzeltmelere uygun olarak maddelere son hali verilmiştir. Misafirperverlik değerine ait „ misafirperverlik değerinin Türk milli, kültürel değeri için önemi hakkında açıklama yapılmış mı?' maddesi için „objektif değerlendirilemeyebilir.' Görüşünü bildirmiş ve görüş doğrultusunda madde kontrol listesinden çıkarılmıştır. Atatürk sevgisi değerine ait „Atatürk'ün ailesi hakkında bilgiye yer verilmiş mi?' maddesi için „bu madde bir değer midir?' görüşünü bildirmiş ve bu madde ilgili görüş doğrultusunda kontrol listesinden çıkarılmıştır.

U4; 6 milli değer başlığının milli kültürel değerlerin tam karşılığı mıdır? Görüşünü belirtmiştir. Araştırma sınırlılıklarına araştırmanın kontrol listesinde yer alan 6 değer ile sınırlı olduğu ifadesi eklenmiştir. Milli bayramların ayrı isimler ve her bayramın ayrı olarak kutlanma şekli, amacı, önemi ve bayram ile ilgili resimlerin yer alma durumunun belirtilmesinin gerekli olduğunu belirtmiş ve kontrol listesinde milli bayramlar değeri ile ilgili gerekli düzeltme yapılmıştır.

U5; milli bayramların her birinin milletimiz için önemi ve kutlanma amacının belirtilmesi gerektiği şeklinde görüş bildirmiş ve ilgili görüş doğrultusunda maddede düzeltme yapılmıştır. Atatürk sevgisi değeri için „'Atatürk'ün askeri özelliği hakkında bilgi verilmiş midir?' maddesinin eklenebileceği şeklinde görüş bildirmiş ve bu madde kontrol listesine eklenmiştir.

5 uzman görüşü dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış, düzeltme sonrasında; milli bayramlar maddesinde 15 alt madde, bayrak sevgisi maddesine ait 4 alt madde, vatanseverlik maddesine ait 3 alt madde, misafirperverlik değerine ait 4 alt madde, dini bayramlar maddesine ait 6 alt madde ve Atatürk sevgisi maddesine ait 6 adet alt madde ile kontrol listesine son hali verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, doküman incelemesi ile toplanmıştır. Araştırılması amaçlanan kavram ve olaylarla ilgili bilgi veren yazılı belgelerin analizini kapsayan doküman incelemesi, nitel araştırmada tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer nitel veri toplama yöntemleri ile de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 187). Araştırmanın odağında 4 internet sitesinde okul öncesi kategorisinde çok satanlar listesinde yer alan 4-6 yaş grubuna yönelik 32 adet resimli hikaye kitabı veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Seçilen tüm hikâyeler baştan sona okunmuş; tarama yöntemi kullanılarak tespit edilen değerler kodlanmıştır. Her hikâye için ayrı ayrı okuma, not alma, değerleri tespit etme ve değerlendirme işlemi yapılmıştır. Her hikâyenin değerlendirme sonuçları ayrı başlık altında toplanmış, değerlerle ilgili iletilerin hikâyede nasıl verildiği ve değerlerin nasıl işlendiği tespit edilmiştir. Veriler her bir değer başlığı altında kodlanmış, ilgili değerler ile ilgili hikayede geçen metinler ve görseller Word programına kaydedilmiştir. Ardından yorumlama yapılmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamındaki resimli çocuk kitapları, araştırmacı tarafından Değerler Kontrol Listesi'nde yer alan değerlere göre Nisan- Mayıs 2018 tarihleri arasında incelenmiştir. Resimli çocuk kitaplarındaki metinlerde geçen ifadelerden yola çıkılarak kitaplarda tespit edilen her bir değerin karşılığı kontrol listesine "Var", tespit edilmeyen her bir değerin karşılığı ise kontrol listesine "Yok" olarak kaydedilmiştir. Araştırma analizi betimsel ve içerik analizi yöntemlerine uygun olarak yapılmıştır. Veri analizinde kontrol listesinde yer alan her bir ana madde ve ana maddeye ait alt maddelerinin kaç adet hikaye kitabında yer aldığını gösterecek şekilde 5 adet tablo hazırlanmıştır. Her bir tablonun altına hangi resimli çocuk hikayesinin hangi alt değeri içerdiği açıklama ve görsellerle belirtilip, gerekli açıklamalar her bir tablonun alt kısmına yapılmıştır. İki farklı araştırmacı da aynı sonuca ulaşmak için farklı zamanlarda örneklemdeki hikayeleri kontrol listesine göre incelemiştir.

Sönmez ve Alacapınar'a göre betimsel analiz; verilerin olduğu gibi gösterildiği, betimlendiği, resmedildiği, anlatıldığı analiz şeklidir. İçerik analizi ise verilerin içeriğinin irdelendiği, verilerin sınıflara ayrıldığı, veriler arasındaki ilişki ve bağlantıların gösterilmesi için matrislerin hazırlandığı ve elde edilen sınıflamaların sayısal verilere dönüştürülebildiği bir analiz şeklidir. (Karakaş, 2014).

Ayrıca incelenen resimli çocuk kitaplarındaki değerlere ilişkin bulgular, literatür desteğiyle yorumlanmış ve anlamlandırılmıştır.

3.6. Geçerlik

Araştırmada, kontrol listesinin(ölçme aracının) ölçmeyi hedeflediği şeyi ölçüp ölçemeyeceğinin uzman görüşüyle değerlendirilmesi anlamında olan görünüş geçerliliği, kontrol listesinde yer alacak değerler ve alt kategorilerinin oluşturulmasının ardından uzman görüşünün alınmasıyla sağlanmaya çalışılmıştır. Değerlerin incelenmesi için araştırmacı tarafından oluşturulan „milli kültürel değerler kontrol listesi' uzman görüşüne sunulmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan Değerler Kontrol Listesi"nde yer alan milli kültürel değerler, milli bayramlar, bayrak sevgisi, vatanseverlik, misafirperverlik, dini bayramlar ve Atatürk sevgisidir. Seçilen milli kültürel değerler ile ilgili milli bayramlar maddesinde 13 alt madde, bayrak sevgisi maddesine ait 5 alt madde, vatanseverlik maddesine ait 3 alt madde, misafirperverlik değerine ait 5 alt madde, dini bayramlar maddesine ait 5 alt madde ve Atatürk sevgisi maddesine ait 5 adet alt madde oluşturulmuş, 5 uzman görüşü dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış, düzeltme sonrasında; milli bayramlar maddesinde 15 alt madde, bayrak sevgisi maddesine ait 4 alt madde, vatanseverlik maddesine ait 3 alt madde, misafirperverlik değerine ait 4 alt madde, dini bayramlar maddesine ait 6 alt madde ve Atatürk sevgisi maddesine ait 6 adet alt madde ile kontrol listesine son hali verilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğinin artırılması amacı ile örneklemde yer alan resimli çocuk hikayeleri araştırmacı tarafından detaylı biçimde incelenmiş not alma, fişleme yöntemleri ile veriler kontrol listesine kaydedilmiştir. Araştırmacı, geliştirdiği "Değerler Kontrol Listesi" ile verileri toplayıp kaydederek tutarlı bir davranış göstermiştir. Örneklemde yer alan resimli çocuk hikayeleri tarayıcı ile taranmış ve hikayelere ait sayfalar her biri ayrı dosyalarda olacak şekilde kontol listesi ile birlikte 2 ayrı kişiye mail aracılığı ile gönderilmiştir. 2 ayrı kişi tarafından Mayıs 2018' de incelenmiş ve veriler kontrol listesine kaydedilmiştir.

3.7. Güvenirlik

İçerik analizi tekniğinin güvenirliği, kodlama işleminin güvenirliğine bağlıdır. Bu amaçla öncelikli olarak yapılması gereken kategorilerin belirlenip, bu kategorilerin açık bir biçimde tanımlanmasıdır. Bu şekilde araştırmanın güvenilirliği ve nesnelliği artırılmış olacaktır. Bir başka deyişle kategorilerin yorumları farklı araştırmacılara ya da değişik zaman dilimlerine göre değişmemekte, dolayısıyla nesnelliğin önemli bir koşulu olan olan güvenirlilik sağlanmaktadır. İçerik analizinde güvenilirliğin test edilmesini sağlayan birkaç yöntem vardır. Bunlardan ilki, belgelerin aynı zamanda farklı araştırmacılara verilip elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyona (ilişkiye) bakmaktır. Bu, "araştırmacılar arasındaki güvenilirliktir". Diğer bir güvenilirlik hesaplama şekli de, aynı araştırmacılara aynı belgeleri iki farklı zamanda verip aralarındaki korelasyonu hesaplamaktır. Bu da "zaman açısından" güvenilirliktir. Analiz edilen materyalin farklı araştırmacılara verilerek hesaplanan güvenirlik katsayısı, aynı materyalin iki farklı zamanda aynı kişilere verilmesinden daha iyi sonuç vermektedir. Bunun sebebi ise, farklı araştırmacılar arasındaki güvenilirlik katsayısının yüksek olduğu durumlarda zaman açısından güvenilirlik katsayısının da yüksek olmasıdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001, s.80-81).

Bu çalışmada güvenilirliği sağlamak amacıyla örneklemde yer alan resimli çocuk hikayeleri ve kontrol listesi iki farklı uzmana farklı zamanlarda gönderilmiş, araştırmacı tarafından da iki farklı zamanda (ilki Nisan ayında, ikincisi Mayıs) ayında olmak üzere) kodlamalar yapılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirliği hesaplamada Miles ve Huberman (Aktaran Tuğçe Akyol)1994) tarafından önerilen aşağıdaki formül kullanılmış olup, kodlayıcılar arasındaki tutarlılığa bakılmıştır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bu formül aşağıda verilmektedir:

(Güvenilirlik=Uzlaşma Sayısı/Uzlaşma+ Uzlaşmama Sayısı) kullanılmıştır.

Huberman (1994)'a göre kodlayıcılar arasındaki tutarlılığın %70'den yüksek olması beklenmektedir. Bu çalışmada yapılan hesaplama sonucu kodlayıcılar arasında%90 paralellik bulunmuştur. %10'luk kısım kodlayıcılar arası anlaşma yoluna gidilerek veri analizi tamamlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu çalışmada amaç, resimli çocuk hikayelerinin milli kültürel değerlere ne derece yer verildiğini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilmiş olan bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak ve araştırmanın problemlerine, alt problemlerine cevap verebilecek şekilde sunulmuştur.

Araştırma örnekleminde yer alan resimli çocuk hikayelerinin içeriğinde milli bayramlarla ilgili ögelere yer verme- vermeme durumu milli bayramlar başlığı altında yer alan 15 adet alt başlık altında incelenmiş ve veriler Tablo 3'de sunulmuştur.

4.1. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinde Yer Alan Milli Bayramlara İlişkin Bulgular

Çalışa grubunda yer alan resimli çocuk hikayelerinin milli bayramlarla ilgili bilgi, açıklama, görselleri içerme durumları incelenmiş ve resimli çocuk hikayelerinin milli bayramları içerme durumlarına Tablo 3'de ele alınmıştır.

Tablo 3

Resimli Çocuk Hikayelerinin Milli Bayramlar Değerini İçerme Durumlarına İlişkin Dağılımı

İlgili maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
1A. Milli bayramlar tanımlanmış mı?				
1B. Milli bayramlarla ilgili bilgiye yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
1C. Milli bayramlarla ilgili resimlere yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
ID. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?	0	0	32	100
IE. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?	0	0	32	100
IF. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?	0	0	32	100
IG. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
IH. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?	2	6,25	30	93,75
1İ. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?	2	6,25	30	93,75
IJ. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?	? 0	0	32	100
IK. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	2	6,25	30	93,75
IL. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?	0	0	32	100
IM. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?	0	0	32	100
IN. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?	0	0	32	100
IO. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
IP. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?	0	0	32	100
IQ. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?	0	0	32	100
IR. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?	0	0	32	100
IS. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
IT. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?	0	0	32	100
IU. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?	0	0	32	100
1Y. 30 Ağustos Zafer Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
TOPLAM	8	25	24	75

K4 DE; „Atatürk bizim daha iyi şartlarda yaşamamız için yeni meclise ihtiyacımız olduğunu söyledi. Vatanını seven, çalışkan insanların olduğu yeni bir meclis kuruldu.

Atatürk bu meclisin başkanı seçildi. Meclis 23 Nisan' da açıldı.

Sonunda düşmanları vatanımızdan kovduk. Hepimiz çok mutlu olduk. -23 Nisan mı? Yani bugün.

-evet Öykücüğüm. Atatürk çocukları o kadar çok seviyordu ki bugünü çocuklara bayram olarak hediye etti.' paragrafında 23 Nisan'ın bayram olarak kutlanma amacı açıklanmıştır.

'*Sırada rengarenk kıyafetleri ile dünyanın dört bir yanından gelen çocuklar vardı. Hepsi farklı ülkelerden gelmiş, Atatürk' ün çocuklara armağan ettiği bayramı kutluyorlardı.*' Cümlesinde „dünyanın dört bir yanından gelen çocuklar' ifadesi ile 23 Nisan'ın tüm dünya çocuklarını kapsadığı, „Hepsi farklı ülkelerden gelmiş, Atatürk' ün çocuklara armağan ettiği bayramı kutluyorlardı' ifadesi de 23Nisan'ın kutlanma amacı belirtilmiştir.

'*Çok şanslısınız biliyor musun? Dünyada çocuk bayramı olan tek ülke Türkiye. Üstelik bu bayramı dünya çocukları ile birlikte kutluyoruz.*' Cümlesinde 23 Nisan'ın öneminden bahsedilmekte, tüm çocukları kapsaması ve dünyadaki tek çocuk bayramı olması özelliği belirtilmektedir.

'*Tören alanına geldiklerinde en ön sırada yerlerini aldılar. Ellerinde kocaman bayrakları, sallamaya başlamışlardı bile.*

İşte, işte geliyorlar.

Rap daba rap, rap daba rap!

Önlerinde trampetleriyle bando takımı geçiyordu önce. Hemen arkasından askerler göründü. Elleri alınlarında selam çakmış yürüyorlardı. Hepsi aynı anda adım atıyordu.

Rap, rap, rap!' paragrafında 23 Nisan'ın kutlanma şekli ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Tören alanına geldiklerinde en on sırada yerlerini aldılar. Ellerinde kocaman bayrakları, sallamaya başlamışlardı bile.

Şekil 1. K4' de 13. sayfada 23 Nisan'ın kutlanması ile ilgili örnek resim

Şekil 2. K4' de 14. sayfada 23 Nisan'ın kutlanması ile ilgili örnek resim

K10 da; „*Güzel kızım, bu bayram 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı' dır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluş yıldönümüdür; değil mi?* cümlesinde milli bayramlarımızdan biri olan 23 Nisan ile ilgili bilgiye ve 23 Nisan ın kutlanma amacına yer verilmiştir.

„*Babası İlayda' ya şaka yapmaya karar vermişti.*

-Hiç haberim yok. Çocukların bayramı mı varmış?

-Olmaz olur mu babacığım. Hem de yalnızca bizim ülkemizde kutlanıyor. Ne güzel değil mi?' paragrafında „yalnızca bizim ülkemizde kutlanıyor' ifadesi 23 Nisan'ın dünya ülkeleri arasında kutlanan tek çocuk bayramı olması özelliği ve önemi belirtilmiştir.

'Yarın bayram hem de çocuk bayramı. Kutlama yapacağız. İfadelerinde 23 Nisan'ın çocuk bayramı olduğu bilgisine yer verilmiştir.

'*Atatürk 23 Nisan gününü çocuklara armağan ettiğinden beri bu bayram kutlanır.*'

Cümlesinde 23 Nisan'ın kutlanma amacı açıklanmıştır.

'*Anaokulunun camlarını, duvarlarını süslemişler, çok çalışmışlardı.*

-Anneciğim bir görsen; öyle güzel kedi merdiveni ve zincirler yaptık ki....

-Babacığım; kocaman bir ATATÜRK köşesi hazırladık. Balonları şişirirken öğretmenime yardım ettim. Her yere bayrak astık.' Paragrafta 23 Nisan'ın kutlanmasında yapılan hazırlıklara değinilmiş, bayram kutlamasının düzenlenen, süslenen sınıflarda yapıldığı açıklaması ile de bayramın kutlanma şekli hakkında bilgi verilmiştir.

'*Ertesi gün, anaokulunda 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlandı..*' Cümlelerinde bayramın okulda kutlandığından bahsedilmekte, '*Palyaçolar, sihirbazlar, sevimli çizgi film kahramanları da eğlenceye katıldılar.*' Cümlesi ile de bayramın kutlanma şekli hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 3. K10' da kitabın kapağında 23 Nisan'ın kutlanma şekline ait örnek resim

Şekil 4. K10' da kitabın 7. sayfasında bayramın kutlanma şekline ait örnek resim

Şekil 5. K10’ da kitabın 8. sayfasında bayramın kutlanma şekline ait örnek resim

Tablo ve şekiller incelendiğinde araştırma grubunda yer alan 32 kitap içinde 23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı ile ilgili öğelerin yer aldığı, 19 Mayıs Gençlik Ve Spor Bayramı İle 30 Ağustos Zafer Bayramı ile ilgili hiçbir ögenin yer almadığı gözlenmiştir. Tablo incelendiğinde çalışma grubunda yer alan 32 resimli çocuk hikayesi içinde 1 adet hikayede milli bayramlar ile ilgili bilgi verildiği, 2 adet hikayede ise 23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı’nın kutlanış şekli, amacı, önemi ve bayram ile ilgili görsellere yer verildiği belirlenmiştir. İncelenen kitapların %25’inin milli bayramlar değerini içerdiği gözlenmiştir.

Çocuğun kitapla ilk karşılaşması kitabın kapak resmi ile olmaktadır. Bu bakımdan içeriği ve konusu hakkında ipucu veren dikkat çekici tasarıma sahip kitaplar çocukların milli kültürel değerleri kazanmasında olumlu etki yaratacaktır. Veriler incelendiğinde sadece 2 adet hikayenin kapak resminde milli bayramlar ile ilgili görsele yer verildiği gözlenmiştir.

İyi tasarlanmış ve çocukların yaş, gelişim düzeylerine uygun hazırlanmış kitaplarda ele alınan konuların çok yönlü ve çocuğun düşünmesine fırsat verdiği dikkate alınırsa bu yolla çocuklara olumlu davranışlar kazandırması da mümkün olmaktadır. (Erdal, 2008).

Şen (2007) yaptığı araştırmasında 100 temel eser serisinde yer alan kitaplarda en çok sevgi değerine yer verildiği, sevgi değerinden sonra en çok duyarlılık, yardımseverlik, saygı ve sorumluluk değerlerinin yer aldığı, eserlerde en az bulunan değerlerin sağlıklı olmaya özen göstermek, barış, özgürlük, bilimsellik değerleri olduğu, ayrıca eserlerde bağımsızlık değerinin yer almadığı sonucuna varmıştır. Bu araştırmada incelenen 100 temel eser serisinde yer alan kitapların değerlerin aktarımı için yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen hikaye kitaplarında milli bayramlara yeterince yer verilmediği sonucu ile paralellik göstermektedir.

4.2. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Bayrak Sevgisi Değerini İçerme Durumuna İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda yer alan resimli çocuk hikâyelerinin „Bayrak Sevgisi' değerini içerme düzeylerine ait bulgulara Tablo-4 de yer verilmiştir.

Tablo 4

Resimli Çocuk Hikâyelerinin Bayrak Sevgisi Değerini İçerme Düzeylerine İlişkin Dağılımı

İlgili Maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
2A. Türk bayrağının özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?	0	0	32	100
2B. Türk bayrağının milletimiz için önemi hakkında açıklama yapılmış mı?	0	0	32	100
2C. Türk bayrağının resimlerine yer verilmiş mi?	2	6,25	30	93,75
2D. İstiklal marşı hakkında açıklama yapılmış mı?	0	0	32	100
2E. İstiklal marşının yazılma sebebi ile ilgili açıklama yapılmış mı?	0	0	32	100
Toplam	2	6,25	30	93,75

Bayrak sevgisi değeri başlığına ait 5 adet alt başlık incelendiğinde Türk bayrağımız ile ilgili bilgi ve açıklamalara, Türk bayrağının ulusumuz için önemine yer verilmediği, çalışma grubunda yer alan 2 adet hikayede Türk bayrağımızın resmine yer verildiği gözlenmiştir. Ayrıca İstiklal Marşı ve yazarı ile ilgili bilgi ya da açıklamalara yer verilmediği gözlenmiştir.

Şekil 6. K4 hikaye kapağında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 7***.** K4’ ün 13. sayfasında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 8***.** K4’ün 16. sayfasında Türk bayrağının resmine ve bayram için gelen dünya çocuklarının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 9***.** K10 hikaye kapağında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 10***.** K10’ da kitabın 2. sayfasında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 11***.** K10’ da kitabın 6. sayfasında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 12***.** K10’ da kitabın 13. sayfasında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 13***.** K10’ da kitabın 16. sayfasında Türk bayrağının resmine ilişkin örnek resim

Şekiller incelendiğinde bayrak sevgisi değeri başlığına ait 5 adet alt başlık incelendiğinde Türk bayrağımız ile ilgili bilgi ve açıklamalara, Türk bayrağının ulusumuz için önemine yer verilmediği, çalışma grubunda yer alan 2 adet hikayede Türk bayrağımızın resmine yer verildiği gözlenmiştir. Ayrıca İstiklal Marşı ve yazarı ile ilgili bilgi ya da açıklamalara yer verilmediği gözlenmiştir.

4.3. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Vatanseverlik Değerini İçermelerine Ait Bulgular

Çalışma grubunda yer alan resimli çocuk hikayelerinin vatanseverlik değeri ile ilgili bilgi ve resimlere yer verme durumuna ait bulgulara Tablo 5 de yer verilmiştir.

Tablo 5

Resimli Çocuk Hikayelerinin Vatanseverlik Değerini İçerme Düzeylerine İlişkin Dağılımı

İlgili Maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
3A. Vatanseverlik değerinin tanımı yapılmış mı?	0	0	0	0
3B. Vatan sevgisinin önemi hakkında bilgi verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
3C. Vatan için nelerin yapılabileceği hakkında açıklama yapılmış mı?	1	0,32	31	99,68
3D. Vatan sevgisi ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
Toplam	3	0,96	31	99,68

Türkçe Bilgi (2019). Vatanseverlik Bir Bireyin Ülkesine Duyduğu Sevgi Ve Bağlılıktır.(https://www.turkcebilgi.com/vatanseverlik) sitesinden sayfasından alınmıştır.

K4’de *'Vatanımızda yaşayan tüm insanlar düşmanlardan kurtulmak için Atatürk’e yardım etti. Kadın, çocuk, yaşlı, genç herkes bunun için çok çalıştı. Bazen aç kaldık, çok üşüdük, bazen hasta olduk ama vatanımız düşmanlardan kurtulana kadar çalışmaktan hiç vazgeçmedik. Tüm bu zorlukları vatanımızı çok sevdiğimiz için yaşadık.’* Paragrafında da vatanseverliğin tanımı yapılmıştır. „*Vatanımız düşmanlardan kurtulana kadar çalışmaktan hiç vazgeçmedik’* Cümlesi ile vatana bağlılık, *‘Tüm bu zorlukları vatanımızı çok sevdiğimiz için yaşadık’* ifadesi ile de vatan sevgisi belirtilmiştir. *„Kadın, çocuk, yaşlı, genç herkes bunun için çok çalıştı. Bazen aç kaldık, çok üşüdük, bazen hasta olduk ama vatanımız düşmanlardan kurtulana kadar çalışmaktan hiç vazgeçmedik’* ifadesinde vatan için nelerin yapıldığı belirtilmiştir.

K4’ de *Ben de vatanımı çok seviyorum.*
-o halde sen de çok çalışmalısın.
- ne yapabilirim ki?
-biraz düşün bakalım, neler yapabilirsin?
-hımm...

-Derslerimde başarılı olabilirim. Çevremi temiz tutabilirim. Çevremdeki eşyaları özenli ve dikkatli kullanabilirim. İnsanlara saygılı davranabilirim’ paragrafında ‘Ben de vatanımı çok seviyorum.’ İfadesi ile vatan sevgisi belirtilirken, ‘Derslerimde başarılı olabilirim. Çevremi temiz tutabilirim. Çevremdeki eşyaları özenli ve dikkatli kullanabilirim. İnsanlara saygılı davranabilirim’’ cümlesinde vatan için nelerin yapılabileceği şeklinde açıklama yapılmıştır.

*Şekil 14***.** K4'ün 6. sayfasında savaş yıllarındaki bir kadına ilişkin örnek resim

*Şekil 15***.** K4' ün 7. sayfasında vatanı için savaşan askere ilişkin örnek resim

Tablo ve veriler incelendiğinde vatanseverlik değerine sadece bir adet hikayede yer verildiği görülmüştür. Hikaye kitabında vatanseverlik değerinin tanımına yer verilmediği, vatan sevgisinin önemi, vatan için yapılabilecek şeylere ve vatanseverlik ile ilgili görsellere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır

.

4.4. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Misafirperverlik Değerini İçerme Düzeylerine Ait Bulgular

Tablo 6.

Resimli Çocuk Hikayelerinin Misafirperverlik Değerini İçerme Düzeylerine Ait Bulgular

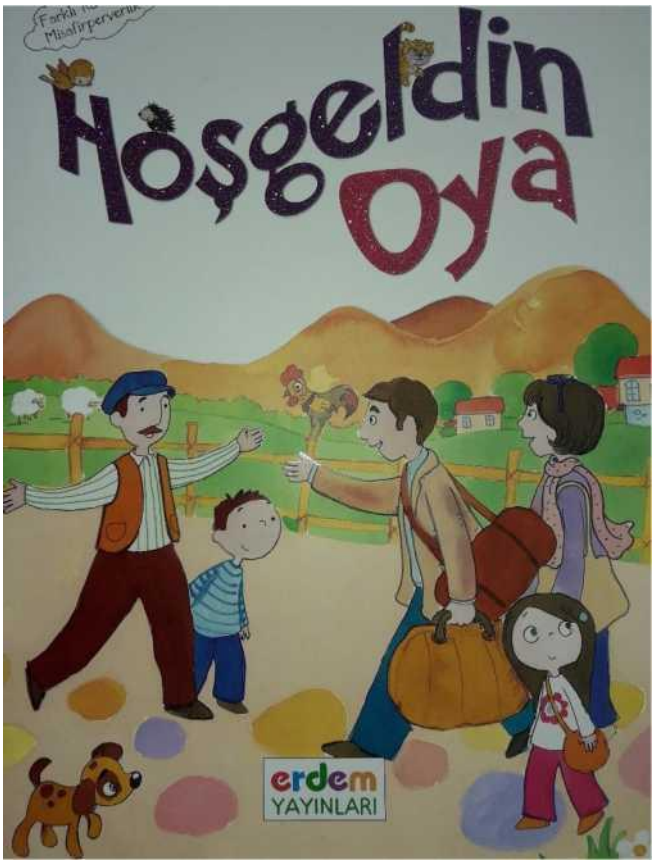
İlgili Maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
4A. Misafirperverlik değerinin ne olduğu açıklanmış mı?	0	0	**32**	**100**
4B. Misafirleri karşılama ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?	0	0	**32**	**100**
4C. Misafirleri karşılama ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
4D. Misafirleri uğurlama ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?	0	0	**32**	**100**
4E. Misafirleri uğurlama ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
4F. Misafirlere yapılan ikramlar ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
4G. Misafirlere yapılan ikramlar ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	1	0,32	31	99,68
Toplam	4	12,5	28	87,5

K13'de *'Baba, geldiler, geldiler!! Salih heyecanla eve doğru koştu. Sesi duyan Mehmet Ağa ve eşi misafirlerini karşılamak için dışarı çıktı.' Cümlesinde misafirlerin dışarda karşılandığı açıklanmıştır*

„Oooo! Hoşgeldiniz, buyrun, buyrun' cümlesinde misafiri karşılarken kullanılan kelimelere yer verilmiştir.

„Yemek yemek için içeri girdiğinde bir de ne görsün? Herkes yerdeki sofranın etrafında oturuyordu. Daha önce hiç yer sofrasında yemek yememişti. Metinde misafire yapılan ikramın nasıl olduğu (yer sofrası) açıklanmış.

'Salih' in annesi ne de güzel yemekler pişirmişti.' Cümlesinde misafirlere güzel yemeklerden oluşan ikram hazırlandığı anlaşılmaktadır.

*Şekil 16***.** K 13'de kitap kapağında misafir karşılama ile ilgili örnek resim

Şek*il 17***.** K13' de 2. ve 3. sayfalarda misafir karşılama ile ilgili bütün örnek resim

*Şekil 18***.** K13'de kitabın 11. sayfasında misafirlere yapılan ikramlarla ilgili örnek resim

Veriler incelendiğinde misafirperverlik değerine sadece 1 hikaye kitabında yer verildiği, incelenen diğer hikaye kitaplarında bu değerin yer almadığı gözlenmiştir. Misafirperverlik değerinin yer aldığı hikaye kitabı incelendiğinde ise ilgili hikayede misafirperverlik değerinin ne demek olduğunun açıklanmadığı, misafiri uğurlama ile ilgili açıklama ve görsellere yer verilmediği gözlenmiştir.

4.5. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Dini Bayramlar Değerini İçerme Düzeylerine Ait Bulgular

Araştırma grubunda yer alan resimli çocuk hikayelerinin dini bayramlar ile ilgili bilgilere, açıklamalara ve görsellere yer verme durumları ile ilgili bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7

Resimli Çocuk Hikayelerinin Dini Bayramlar Değerini İçerme Düzeylerine İlişkin Bulgular

İlgili Maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
5A. Dini bayramların ne olduğu hakkında bilgi verilmiş mi?	0	0	32	100
5B. Dini bayramlar ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
5C. Dini bayramların özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?	0	0	32	100
5D Dini bayramların milletimiz için önemi hakkında bilgi verilmiş mi?	0	0	32	100
5E. Kurban bayramı hakkında bilgiye yer verilmiş mi?	0	0	32	100
5F. Kurban bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
5G. Ramazan bayramı hakkında bilgiye yer verilmiş mi?	0	0	32	100
5H. Ramazan bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	0	0	32	100
Toplam	0	0	32	100

Tablo incelendiğinde, incelenen hiçbir resimli çocuk hikayesinde dini bayramlar değeri ile ilgili hiçbir bilgi, açıklama ya da görsele yer verilmediği gözlenmiştir. Öztürk (1991) yaptığı araştırmada, çeviri yapılarak dilimize kazandırılan bu eserlerde evrensel değerlerin yer aldığı sonucuna varmıştır. Araştırmada tercüme eserlerin değerleri kazandırmak için yetersiz olduğu, bizim de kendi ülkemize ait Türk klasiklerimizi yazmamız gerektiği ifade edilmiştir. Araştırmanın bulguları ile bulguların benzerlik gösterdiği gözlenmiştir. İki araştırmada da milli kültürel değerlere yer verilmediği sonucuna varılmıştır.

4.6. İncelenen Resimli Çocuk Hikayelerinin Atatürk Sevgisi Değerini İçerme Düzeylerine Ait Bulgular

Araştırma grubunda yer alan resimli çocuk hikayelerinin Atatürk sevgisi ile ilgili bilgileri, açıklama ve görselleri içerme düzeyleri ile ilgili bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 8

Resimli Çocuk Hikayelerinin Atatürk Sevgisi Değerini İçerme Düzeylerine İlişkin Bulgular

İlgili Maddeler	Var		Yok	
	F	%	F	%
6A. Atatürk'ün kim oldu hakkında bilgiye yer verilmiş	3	9,375	29	90,625
6B.Atatürk ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?	4	12,5	28	87,5
6C.Atatürk'ün kişisel özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiş m?	4	12,5	28	87,5
6D. Atatürk'ün siyasal özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?	2	6,25	30	93,75
6E. Atatürk' ün ülkemiz için yaptıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiş mi?	4	12,5	28	87,5
6F. Atatürk'ün yaptığı yeniliklere yer verilmiş mi?	4	12,5	28	87,5
6G.Atatürk'ün askeri özelliğine yer verilmiş mi?	2	6,25	30	93,75

K1 metinlerinde Atatürk'ün kim olduğu hakkında bilgiye yer verilmiştir.

Kimse Atatürk olamaz' demiş annesi. „ O olağanüstü bir insandı ' cümlesinde Atatürk'ün kişiliğine atıfta bulunulmuştur. *Atatürk' ün çakmak çakmak gözleri vardı, saçları güneş gibi parlardı*.' Cümlesinde Atatürk'ün fiziki özellikleri tasvir edilmiştir.

„*Bir gün öğretmeni Atatürk' ü anlatmış. Ülkemizi düşmanlardan kurtardığını Cumhuriyeti kurduğunu söylemiş*.' Cümlesinde „*Ülkemizi düşmanlardan kurtardığını'* ifadesi Atatürk'ün ülkemiz için yaptığı işler ve Atatürk'ün askeri özelliği, „Cumhuriyeti Kurdu' ifadesi ile de ülkemiz için yaptığı yenilikleri belirtmektedir.

„*Atatürk yalnızca esir düşen bir ulusu özgürlüğe kavuşturmakla kalmadı, devrimler yaparak ülkemizi geleceğe hazırladı.'* demiş babası.' Cümlesinde „*esir düşen bir ulusu özgürlüğe kavuşturmakla kalmadı'* ifadesi Atatürk'ün ülkemiz için yaptıklarına, „*devrimler yaparak ülkemizi geleceğe hazırladı*„ ifadesi de getirdiği yeniliklere örnek teşkil etmektedir.

Şekil 19. K1’ de 9. sayfada Atatürk resmine ait örnek resim

Şekil 20. K1’ de 10. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 21***.** K1’ De11-12 bütün sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 22***.** K1’ de 20. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

K4’de ¦*Atatürk askerlerin komutanıydı*.’ Cümlesinde Atatürk’ ün kim olduğu ve askeri özelliği belirtilmiştir.

„*Atatürk bizim daha iyi şartlarda yaşamamız için yeni meclise ihtiyacımız olduğunu söyledi*.’ Cümlesinde Atatürk’ ün vatandaşların daha iyi şartlarda yaşamasını arzu eden, yenilikçi yapısına dikkat çekilmektedir.

„*Vatanını seven, çalışkan insanların olduğu yeni bir meclis kuruldu. Atatürk bu meclisin başkanı seçildi.*’ İfadesinde meclisin kurulması Atatürk’ün ülkemiz için yaptığı işi belirtmektedir. „*Atatürk bu meclisin başkanı seçildi.* Cümlesi ile Atatürk’ün siyasal özelliği

(meclis başkanı olması) belirtilmiştir.

„*Meclis 23 Nisan' da açıldı.* Cümlesi Atatürk'ün ülkemiz için yaptığı yeniliği belirtmektedir.

„*Sonunda düşmanları vatanımızdan kovduk*.' Cümlesi Atatürk'ün ülkemiz için yaptığı bir işi belirtmektedir.

*Şekil 23***.** K4' de 11. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

K10' da „*Atatürk 23 Nisan gününü çocuklara armağan ettiğinden beri bu bayram kutlanır*.' Cümlesinde Atatürk'ün 23 Nisan'ı ülkemiz çocukları için bayram olarak armağan etmesi; ülkemiz için yaptığı eylem ve yeniliğe örnektir.

K11' de '*Atatürk çocuğa gülümsedi.*

-*Peki sen Atatürk' ü tanır mısın?*

-*Tanırım.*

-*Sever misin ?*

-*Severim.*

-*Niçin seversin?*

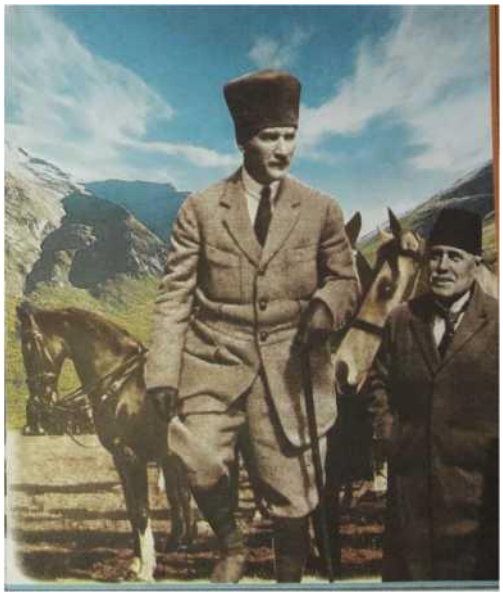
-*Paşa olduğu için severim.*' Metinde Atatürk'ün paşa kimliğinden bahsedilmiş ve paşa unvanı ile onun askeri özelliği belirtilmiştir.

„Çoban çocuk birden heyecanlandı. Onun Atatürk olduğunu anlamıştı. Sevinçle bağırdı.

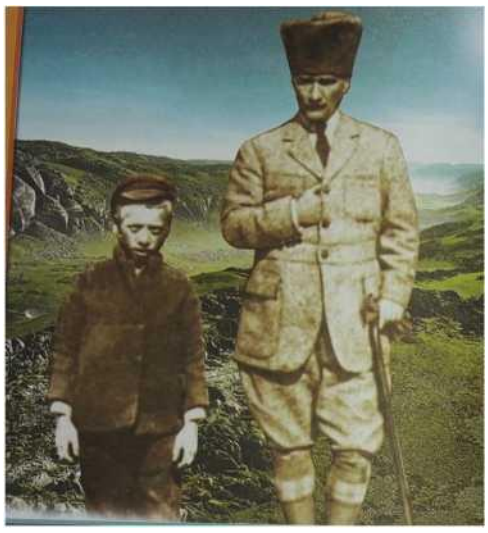
-*Sen Gazi Mustafa Kemal Paşasın! '* Metinde Atatürk'ün paşa kimliğinden bahsedilmiş ve paşa unvanı ile onun askeri özelliği belirtilmiştir.

Sen koskoca Gazi Paşasın." Cümlesinde Atatürk'ün paşa kimliğinden bahsedilmiş ve paşa unvanı ile onun askeri özelliği belirtilmiştir.

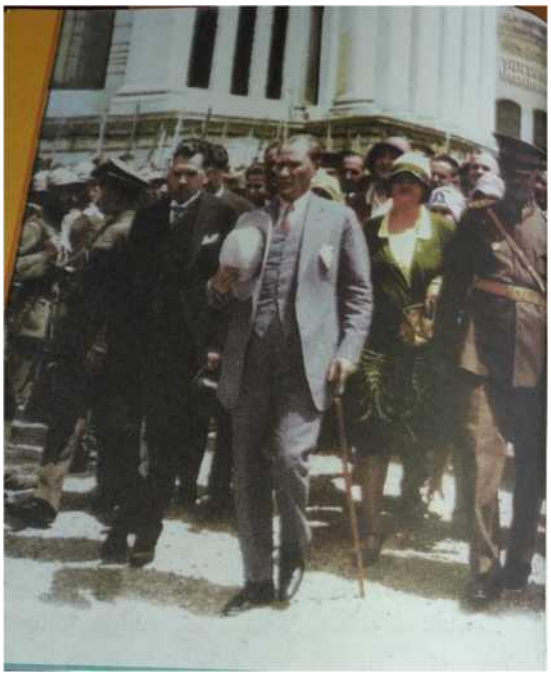
K11'de „*Ertesi gün Atatürk çocuğu İstanbul"a Şişli Çocuk Hastanesi"ne gönderdi. Bir gün Atatürk hastaneye geldi. Çocuğun yattığı odaya geldi. Mustafa, bir süre sonra hastaneden çıktı. Atatürk, onu Beşiktaş"ta bir okula yazdırdı*.' Cümlelerinde Atatürk'ün çocuğu tedavi ettirmesi hastane masraflarını karşılaması, okula yazdırması anlatılmaktadır. Atatürk'ün yardımsever, duyarlı yapısını ortaya koymaktadır.

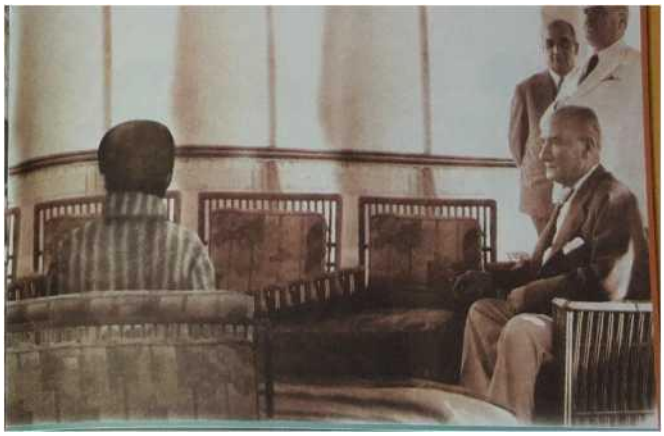
*Şekil 24***.** K11' de 3. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

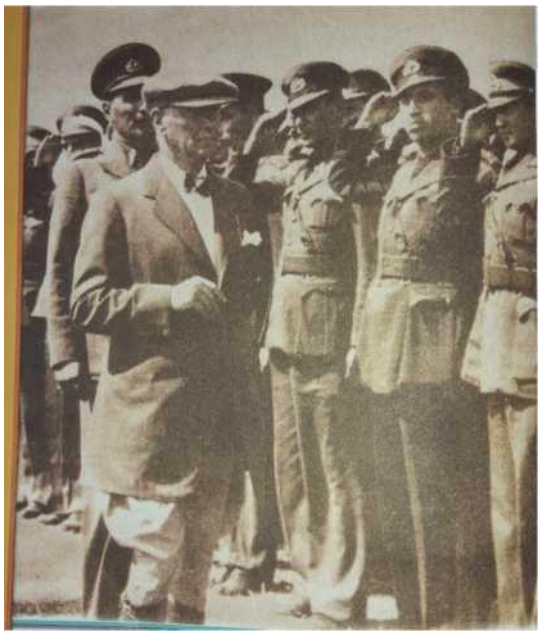
*Şekil 25***.** K11'de 6. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 26. K11'de 14. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 27. K11'de 15. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 28. K11’de 16. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

K12’de *'Atatürk doğayı çok severdi"* Cümlesinde Atatürk’ün kişisel özelliğinden (sevdiği olgu) bahsedilmektedir.

„*Atatürk, bitkileri çok sevdiği için yaşadığı her yerin yeşillendirilmesini isterdi*.’ Cümlesinde Atatürk’ün kişisel özelliğinden (sevdiği olgu) bahsedilmektedir.

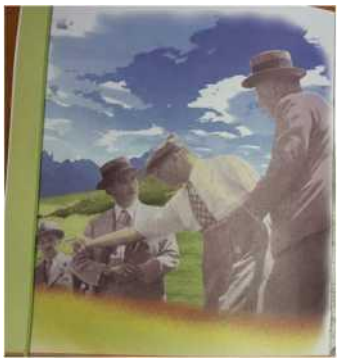
„*Çankaya Köşkü’ndeki bahçesine de ağaçlar, çiçekler dikilmesini sağlamıştı."* Cümlesinde Atatürk’ün ülkemiz için yaptıklarına ilişkin bilgi verilmektedir.

„*Çiftliğin çevresinin orman haline gelmesini sağladı*.’ Cümlesinde Atatürk’ün ülkemiz için yaptıklarına ilişkin bilgi verilmektedir.

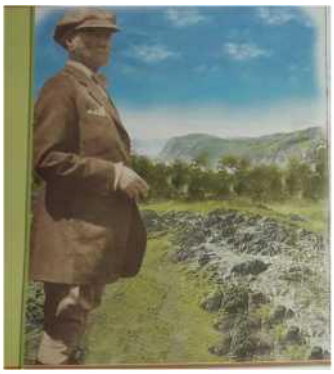
„*Kısa süre içinde Ankara’daki Atatürk Orman Çiftliğini kurdu’* cümlesinde Atatürk’ün ülkemiz için kazandırdığı yeni bir alandan „Atatürk Orman Çiftliği’ bahsedilmektedir.

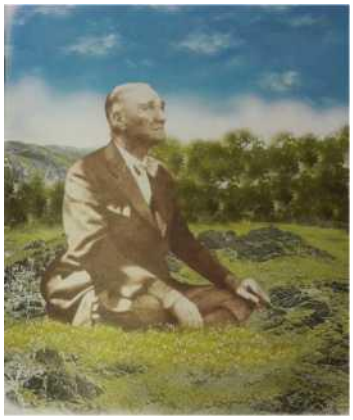
Şekil 29. K12'de kapak sayfasında Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 30. K12'de 2. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 31. K12'de 3. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 32***.** K12’de 4. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

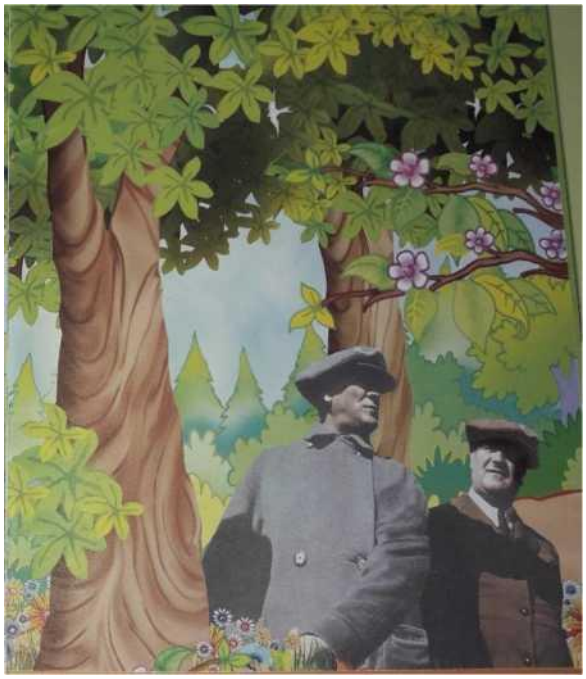
*Şekil 33***.** K12’de 7. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 34***.** K12’de 7. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 35. K12’de 12. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Şekil 36. K12’de 15. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

*Şekil 37***.** K12'de 16. sayfada Atatürk resmine ilişkin örnek resim

Tablo ve veriler incelendiğinde örneklem içindeki hikayelerin %15,625 inin Atatürk Sevgisi değerine yer verdiği gözlenmiştir. Sezer (2005) araştırmasında; kitaplarda vatan sevgisi ve Türk milletini yücelten Türk büyükleri ile ilgili değerlerin de ağırlıkla işlendiği sonucuna varmıştır. Yapılan araştırma sonuçları ile sonuçların paralellik gösterdiği görülmüştür.

4.7. İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlere Ait Bulgular

Tablo 8

İncelenen Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin Dağılımı

Değer adı	n	%
Milli bayramlar	2	6,25
Bayrak Sevgisi	2	6,25
Vatanseverlik	1	3,125
Misafirperverlik	1	3,125
Dini bayramlar	0	0
Atatürk Sevgisi	5	15,625
TOPLAM	11	34.37

Tablo 8 incelendiğinde incelenen resimli çocuk hikayelerinde en fazla yer alan değerin ‘Atatürk sevgisi’ değeri olduğu gözlenmiştir. Misafirperverlik ve vatanseverlik değerlerine 1 adet hikayede, bayrak sevgisine 2 hikayede yer verildiği gözlenmiş, dini bayramlar değerinin ise incelenen hiçbir hikaye kitabında yer almadığı gözlenmiştir.

Court ve Rosental (2007) yapmış oldukları araştırmada, , çocuk kitaplarında en fazla yer alan değerlerin karşılıklı saygı ve arkadaşlık, ailede sevgi ve saygı ile kendini kabul değerlerinin olduğu, en az yer alan değerin ise kurallara ve yasalara uyma değeri olduğu, milli kültürel değerlerin yer almadığı sonucuna varmıştır. İlgili araştırma sonucu ile bu araştırmanın sonucu tutarlılık göstermektedir.

Zhang ve Morrison (2010) yaptıkları araştırmada; son 20 yıl içinde öykülerde yer alan Batı kültürüne ait değerlerin arttığı, bazı geleneksel Çin değerlerinin ise bu zaman dilimi içinde yayınlanan kitaplarda kalıcı bir şekilde yer aldığı sonucuna varmışlardır. Bu araştırmada elde edilen verilerde ise milli kültürel değerlere çok az yer verildiği gözlenmiş ve ilgili araştırma sonuçları ile çeliştiği sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma 4-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayınlanmış, yerli ve yabancı yazarlar tarafından hazırlanan resimli çocuk hikayelerinin içerdikleri milli kültürel değerlerin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Öncelikle kitaplar kapak, içerik, metin, resim özellikleri bakımından bütün olarak incelenmiştir. 12 hikayenin yerli, 20 adet hikayenin çeviri yayın olduğu gözlenmiştir. İncelenen resimli çocuk kitaplarının yayınlandıkları yıllara göre dağılımı incelendiğinde kitapların % 25'inin 2017 yılında, %18.75'inin 2016 yılında, %21,875' inin 2015 yılında, % 34.375' inin de 2006- 2011 yılları arasında yayınlandığı görülmüştür. İncelenen resimli çocuk kitaplarının yayınevlerine göre dağılımı incelendiğinde 12 adet hikaye ile en çok 1001 Çiçek yayınevine ait hikayelerin yer aldığı gözlenmiştir. Resimli çocuk hikayeleri genel olarak incelendiğinde resim- metin uyumunun olumlu olduğu, 4 adet hikayede gerçek fotoğraflardan faydalanıldığı gözlenmiştir.

Çalışma grubunda yer alan 32 adet hikaye kitabı incelendiğinde 5 hikaye kitabında yer alması ile en çok Atatürk sevgisi değerinin yer aldığı gözlenmiştir.

İncelenen 3 adet hikaye kitabında Atatürk'ün kişisel özellikleri ve ülkemiz için yaptığı işler ve getirdiği yeniliklerin yoğun olarak yer aldığı, incelenen diğer 2 hikaye kitabında ise Atatürk'ün resmine ve getirdiği yeniliklere kısa olarak yer verildiği gözlenmiştir.

Milli bayramlar değerine 2 hikaye kitabında yer verildiği gözlenmiştir. İncelenen 2 hikaye kitabında da 23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı ile ilgili resim ve bilgilere yer verildiği, diğer milli bayramlara yer verilmediği gözlenmiştir.

Vatanseverlik değerine incelenen hikaye kitapları arasında sadece 1 hikaye kitabında yer verildiği gözlenmiştir. Vatan için yapılabilecek şeyler, vatanseverliğin önemi ile ilgili açıklamalara ve resimlere hikayede yer verildiği gözlenmiştir.

Bayrak sevgisi değerine incelenen hikaye kitapları arasında 2 hikayede yer verildiği görülmüştür. İncelenen hikayelerde sadece bayrak resmine yer verildiği, bayrağın ülkemiz için önemi hakkında bilgi verilmediği, İstiklal Marşı ile ilgili hiçbir hikaye kitabında bilgi ya da açıklamaya yer verilmediği gözlenmiştir.

Misafirperverlik değerine 1 hikaye kitabında yer verildiği, misafirperverliğin önemi, misafiri karşılama, uğurlama ve misafire yapılan ikramlar ile ilgili bilgi ve resimlere yer verildiği görülmüştür.

Dini bayramlar değerinin incelenen hiçbir kitapta yer almadığı gözlenmiştir. Dini bayramların amacı, önemi hakkında hiçbir kitapta bilgi ve resme rastlanmamıştır.

5.1. Yayınevlerine Öneriler

- Araştırma sonucunda Okul öncesi resimli çocuk hikayelerin milli kültürel değerleri içerme düzeylerinin azlığı dikkate alınarak çocuk kitabı yazarları ve çizerleri, çocuk kitapları hazırlayan yayınevleri, milli kültürel değerler içeren resimli çocuk kitaplarının hazırlanması konusunda teşvik edilebilir.
- Resimli çocuk hikayelerinin yayına hazırlanma sürecinde alanda uzman, öğretmenler ve pedagogların yer aldığı komisyonca gerekli incelemeler yapılmalı, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun, olumsuz özelliklerden olabildiğince arınmış hikayeler yayınlanmalı, çocukları olumsuz etkileyecek hikayelerin yayınlanmasına izin verilmemelidir.
- Çocukların hikaye kitaplarından olumlu faydalanabilmeleri ve ailelere de yol

gösterici rehber olması açısından hikaye kitaplarına yaş grubu aralığı vermek yerine hikayelerin hitap ettiği yaş grubu net biçimde belirtilmelidir. Yaş grubunun belirtilmesinde mutlaka alandan uzmanların ve pedagogların bilgi ve görüşlerine başvurulmalıdır.

- Çocukların yaşadıkları toplumuna ait milli kültürel değerleri, toplumsal kuralları tanıyıp benimsemeleri konusunda onlara rehberlik edecek, çocukların toplumsallaşma süreçlerinde destek olarak milli kültürel değerlere yer veren hikayelerin basımına daha fazla yer verilebilir.

5.2. Öğretmenlere Ve Ailelere Öneriler

- Öğretmenler milli kültürel değerlerin çocuklara kazandırılmasında resimli çocuk hikayelerini daha etkin biçimde kullanabilir.
- Öğretmenler milli kültürel değerleri çocuklara yaş ve gelişim düzeylerine uygun biçimde tanıtacak hikayelerin hazırlanması ve yayınlanmasına yönelik uygulamalı etkinlik ve eğitimlere katılabilir.
- Öğretmenler kitap seçimi ve milli kültürel değerlerin çocuklara kazandırılması konusunda ailelere yol gösterici rehber rolünü aktif biçimde üstlenmeli, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun hikaye kitabı seçmeleri konusunda bilgilendirici ve özendirici olmalıdır.
- Öğretmenler sınıftaki kitap merkezini milli kültürel değerleri tanıtmada ve değerleri kazandırmada aktif olarak kullanmalı, belirli aralıklarla farklı hikaye ve yayınlara yer vererek kitap merkezini güncellemelidir.
- Aileler kitap seçiminde yaş grubuna dikkat etmeli, çocukların yaş, gelişim düzeylerine uygun kitap seçimi için öğretmenlerin görüş ve önerilerinden faydalanmalıdırlar.

5.3. Milli Eğitim Bakanlığı Ve Üniversitelere Öneriler

Milli eğitim bakanlığı ve üniversiteler milli kültürel değerlerin resimli çocuk hikayelerinde yer alması, resimli çocuk hikayelerin çocuklara milli kültürel değerleri kazandırmada etkin bir araç olmasını sağlaması için öğretmen ve ailelere bilgilendirici seminerler ve uygulamalı

atölye çalışmaları düzenleyebilirler.

Okul öncesi eğitim programında evrensel değerlerin yanında çocuklara milli kültürel değerlerin kazandırılması için farklı kazanım göstergeler eklenip, etkinlik örnekleri ile program zenginleştirilebilir.

5.4. Araştırmacılara Öneriler

Resimli hikaye kitaplarında ve okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yayınlarda milli kültürel değerlere yer verilme durumunu inceleyen araştırmalar yapılabilir.

Milli kültürel değerlerin çocuklara kazandırılmasında resimli çocuk hikayelerinin çocuklar üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla uygulamalı çalışmalar, araştırmalar yapılabilir.

Resimli çocuk hikayelerini çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığını kazandırma, onların hayal dünyalarını zenginleştirerek yaratıcılıklarını desteklemesinin yanında eğitsel materyal olarak kullanılabilmektedir. Bu bağlamda milli kültürel değerlerimizi okul öncesi dönemdeki çocuklara kazandırmakta oldukça etkili bir araç olarak kullanılabilir. Fakat okul öncesi dönem resimli çocuk hikayelerinin milli kültürel değerlerimizi çocuklara kazandırmak için eğitici materyal olarak kullanılması için yeterli sayıda araştırma olmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle yapılan araştırmanın bulguları resimli çocuk hikayelerinde milli kültürel değerlere hangi oranda yer verildiğini ortaya koyarak bilinçli araştırmalar yapılabilir.

Resimli çocuk hikayelerinin milli kültürel değerleri kazandırmaktaki rolünün-işlevinin belirlenmesine yönelik uygulamalı, deneysel çalışmalar yapılabilir. Deney grubu ve kontrol grubunda yer alan hikayelerin sayısı artırılarak araştırmanın kapsamı ve güvenirliği artırılabilir.

KAYNAKÇA

Akbaba Altun, S. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi, 1* (1), 717.

Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Akbaş, Oktay (2004). *Türk Milli Eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Akyüz, Y. (1997).*Türk eğitim tarihi*. İstanbul: Kültür Üniversitesi.

Altundal, Aytunç. 1994 *Laiklik: Enigmaya Dönüşen Paradigma*, İstanbul, Anahtar Kitaplar.

Anthony, R. (1993). *Sınırsız güç.* İstanbul: İnkılap.

Arsal, M. (1979). *Milliyet duygusunun sosyolojik esasları.* İstanbul: Ötüken.

Arslan, Z.Ş. Yaşar, F.T.(2010). Yükselen Değer Kavramı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım. Değerler Eğitim Merkezi Dergisi.

Arslanoğlu, İ. (1997). *Yazarı belli olmayan bir fütüvvetname,* Ankara: Kültür Bakanlığı.

Avcı, N. (2007). *Toplumsal değerler ve gençlik.* Ankara: Siyasal.

Aydın, M. (2000). *Kurumlar sosyolojisi.* Ankara: Vadi.

Aydın, Mustafa (2003), "Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği", Değer Eğitimi Dergisi, Sayı: 3.

Aytaç, Ö. (2002). *Sosyoloji/bir giriş denemesi.* Elazığ: Üniversite.

Baltacıoğlu, İ.H. (1966). *Kültürce kalkınmanın sosyal şartları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Baykan, S. (1981). *Toplum farklılaşması ve din olayı.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Beill, B. (2003). *İyi çocuk, zor çocuk "doğru davranışlar çocuklara nasıl kazandırılır?"* (C. Yorulmaz Çev.). Ankara: Arkadaş.

Bulut, Arslan. Dinlerarası Diyalog, Ilımlı İslam ve BOP, Yeniçağ Gazetesi, 27.04.2005.

Citation, W. Huitt (2004). Values. *Educational Psychology Interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University. http://chiron.valdosta.edu/whuitt/COL/affsys/values.html sayfasından erişilmiştir.

Cicioğlu, H. (1982). *Türkiye'de ilk ve ortaöğretim.* Ankara: DTCF.

Collins, H. (1991), Collins English Dictionary (Third edition), Glasgow.

Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi.* İstanbul: Alfa.

Danişmend, İ.H. (1959). *İslam'ın üstünlüğü.* İstanbul: Sebilürreşat.

De Roche, E. F., & Williams, M. M. (1998). *Educating hearts and minds: A comprehensive character education framework*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc

Ders Zamanı (2019). *Milli bayram nedir?* https://www.derszamani.net/milli-bayram-nedir-kisaca.html sayfasından erişilmiştir.

Dönmezer, S. (1978). *Sosyoloji*. İstanbul: İ.T.İ.A. Nihat Sayar.

Edwards, L. (Ed.). (1994). *Educating for democratic citizenship in Europe: new challenges for secondary education.* Lisse: Swets & Zeitlinger.

Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazanılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi, 1* (1), 1-9.

Ercan, (Evin) İ. (2001). *İlköğretim sosyal bilgiler programlarında ulusal ve evrensel değerler.* Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale

Erdal, K. (2008). Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları. *Milli Eğitim, 178,* 156-165.

Erdoğmuş, Zeki (1989), Sosyal İlişkilere Analitik Bir Bakış, Elazığ, (Yayınlanmamış Ders Notları).

Eröz, M. (1983). *Milli kültürümüz ve meseleleri.* İstanbul: Doğuş.

FERNANDES, Lydia (1999). *Value Personalisation: A Base for Value Education*. www.eric.ed.gov, ERİC Document: ED 434 880.

Feyzioğlu, T. (1986).*"Atatürk ve fikir hayatı", atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi II.* Ankara: YÖK.

Fichter, J. (2006). *Sosyoloji nedir* (N.Çelebi çev.). Ankara :Anı.

Freyer, H., & Çağatay, T. (1960). *İçtimai nazariyeler tarihi.* İstanbul: Türk Tarih Kurumu.

Gökalp, Z. (1978). *Türk medeniyet tarihi.* İstanbul: Kültür Bakanlığı.

Güngör, E. (2000). *Ahlâk psikolojisi ve sosyal ahlâk*. İstanbul: Ötüken.

Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken.

Güven, S. (1999). *Toplumbilim.* Bursa: Ezgi.

Güvenç, B. (1976). *"Değerler, tutumlar ve davranışlar", ruşen keleş, toplum bilimlerde araştırma ve yöntem.* Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.

Güvenç, B. (1994). *Türk kimliği.* Ankara: Kültür Bakanlığı.

Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge journal of education, 30*(2), 169-202.

Hökelekli, H., ve Gündüz, T. (2007). Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri. R. Kaymakcan. vd. (Ed.), *Değerler ve eğitimi* içinde (371- 396). İstanbul: Dem Yayınları.

http://leventaytas.wordpress.com/2007/07/02/54-deger-kavrami-uzerine(Erişim T.11.11.2010)

http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/21-30/sayi-22-cocuk-edebiyati-mart-2009/305-cocuk-kitaplarinda-bulunmasi-gereken-bazi-ozellikler adresinden erişilmiştir.

İbn Haldun (1954), Mukaddime, cilt 1, çev. Z. Kadiri Ugan, İstanbul: MEB.

İbn Haldun, Mukaddime, Çev: Halil Kendir, Ankara: Yenişafak Gazetesi Yayınları,2004.

Jones, D. L. (1998). The affect of cultural values on the receptivity to Information sources: a proposed study of the Asian volume travel buyer. In *Third Annual Graduate Education and Graduate Research Conference in Hospitality & Tourism. Houston, TX, January* (pp. 8-19).

Kafesoğlu, İ.(1989). *Türk milli kültürü.* (6. Baskı). İstanbul: Boğaziçi.

Kaymakcan, R. (2010). Değer kavramı ve gençlerin dini değerleri. *Eğitime Bakış Dergisi, 6*(18), 10-16.

Kılıç, R. (1998). Erol Güngör'ün ahlak anlayışı. *Felsefe Dünyası Dergi, 27,* 1-9.

Kısakürek, M. A. (1976).. *Üniversitelerimizde yenileşmeler.* Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Kızılçelik, S. (1994). *Sosyoloji teorileri I-II*. Konya: Yunus Emre.

Kızılçelik, S., & Erjem, Y. (1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü.* Ankara: Atilla.

Kişioğlu, M. H. "Milli Kültürün Tanıtılmasında Posta Pulunun Yeri" *Milli Kültür Dergisi, 1*(5), 1-9.

Kurktan, A. (1984). *Türk milletinin manevi değerleri.* İstanbul: Orkun.

Kuşdil, M. E., & Kağitçibaşi, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kurami. *Türk Psikoloji Dergisi, 15*(45), 59 - 76.

Lemıng, J. (1999). Teaching Values in Social Studies Education, Past Practices and Current Trends. http://www.usoe.k12.ut.us/curr/char_ed/fedproj/hist/teaching.htm sayfasından erişilmiştir.

Lipson, L. (1986). *Politik bilimin temel sorunları.* (T. Karamustafaoğlu, çev.). İstanbul: Beta.

Lovat, T., & Clement, N. (2008). Quality teaching and values education: Coalescing for effective learning. *Journal of MoralEducation, 37(1),* 1-16.

MEB Talim terbiye Kurulu Başkanlığı, 2010.53 No'lu İlk Ders Genelgesi

Mehmedoğlu, Ali Ulvi (2007). *Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri ve dindarlık", değerler ve eğitimi.* İstanbul: DEM/Değerler Eğitimi Merkezi.

Meriç, Ü. "Sosyoloji Tarihine Giriş" Dağarcık Dergisi,

Naylor, D. T. & Diem, R.(1987). Elementary and Middle School Social Studies. New York: Random House

Noyan, B. (1995). *Bektaşilik, alevîlik nedir* (3. Baskı). İstanbul: Can.

Ögel, B. (1991). *Türk kültür tarihine giriş* (Cilt 3). Ankara: Kültür Bakanlığı.

Özcan, H. (2002). *Doğu Batı Bağlamında Uluslar Arası Türk Dili Ve Kültürü Konferansı Bildirisi.*

Özen, Y. (2001). *Sorumluluk eğitimi.* Ankara: Nobel.

Özgüven, İ. E. (2001). *Psikolojik testler.* Ankara: Yeni Doğuş.

Öztuna, Y. (1998). *Tarih Sohbetleri I.* İstanbul: Ötüken.

Pala, İ. (2013). *Kültürel meselelerimiz kültür ve bilgi.* İstanbul: Yaren.

Parrilla, A. (2001). Values Education: a contribution to face EBD problems in schools. In J. Visser, Daniels, H.T. Cole (Eds). *Emotional and Behavioural difficulties in mainstream schools.* London: Sage.

Rokeach, M. (1973). *Nature of human values*. New York: The Free.

Sayar, M. (2002). *Türklerde dini ve kültürel hoşgörü, Atatürk ve laiklik*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 25, pp. 1-65). Academic Press.

Senemoğlu, N.(2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim.* Ankara: Gönül.

Seyfi K. (2009). The missing dimension of modern education: values education, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/Educational Sciences: Theory & Practice.

Sinanoğlu, O. (2002). *Hedef Türkiye.* İstanbul: Otopsi.

Suh, B. K., & Traiger, J. (1999). Teaching values through elementary social studies and literature curricula. *Education, 119(4),* 723-723.

Tan, M. (1981). *Toplum bilime giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınevi.

Turan, O. (1990). *Türk cihan hakimiyeti mefkuresi tarihi.* İstanbul: Boğaziçi.

Türkben, Y. (2010). Erol Güngör'ün vicdan anlayışı. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 42,* 327-332.

Türkçe Bilgi (2019). Vatanseverlik Bir Bireyin Ülkesine Duyduğu Sevgi Ve Bağlılıktır. https://www.turkcebilgi.com/vatanseverlik sitesinden sayfasından erişilmiştir.

Vendryes, J. (1968). *Dil ve düşünce.* İstanbul:Tan.

Whitbeck, L. B., & Gecas, V. (1988). Value attributions and value transmission between parents and children. *Journal of Marriage and the Family, 1,* 829-840.

White, F. A., & Matawie, K. M. (2004). Parental morality and family processes as predictors of adolescent morality. *Journal of Child and Family studies, 13*(2), 219-233.

Yavuz, H. (1997). *Felsefe yazıları.* İstanbul: Boyut.

Yazıcı, M. (2013). Değerler eğitimine gönüllü katılan öğretmenlerin profili ve görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS), International Journal of SocialScience, Volum, 6,* 995-1023.

Yiğittir, S. (2010). İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi, 8*(19), 207-223.

EKLER

Ek-1: Kontrol Listesi

İLGİLİ DEĞER	VAR	YOK
A. Milli bayramlar tanımlanmış mı?		
B. Milli bayramlarla ilgili bilgiye yer verilmiş mi?		
C. Milli bayramlarla ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
D. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?		
E. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?		
F. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?		
G. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
H. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?		
İ. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?		
J. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?		
K. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
L. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?		
M. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?		
N. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?		
O. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
P. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın kutlanma amacı açıklanmış mı?		
Q. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın önemi açıklanmış mı?		
R. 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın kutlanma şekli açıklanmış mı?		
S. 30 Ağustos Zafer Bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
2.BAYRAK SEVGİSİ	**VAR**	**YOK**
A. Türk bayrağının özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?		
B. Türk bayrağının milletimiz için önemi hakkında açıklama yapılmış mı?		
C. Türk bayrağının resimlerine yer verilmiş mi?		
D. İstiklal marşı hakkında açıklama yapılmış mı?		
E. İstiklal marşının yazılma sebebi ile ilgili açıklama yapılmış mı?		
3.VATANSEVERLİK	**VAR**	**YOK**
A. Vatanseverlik değerinin tanımı yapılmış mı?		
B. Vatan sevgisinin önemi hakkında bilgi verilmiş mi?		
C. Vatan için nelerin yapılabileceği hakkında açıklama yapılmış mı?		
D. Vatan sevgisi ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
4.MİSAFİRPERVERLİK	**VAR**	**YOK**

A. Misafirperverlik değerinin ne olduğu açıklanmış mı?		
B. Misafirleri karşılama ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?		
C. Misafirleri karşılama ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
D. Misafirleri uğurlama ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?		
E. Misafirleri uğurlama ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
F. Misafirlere yapılan ikramlar ile ilgili açıklamalara yer verilmiş mi?		
G. Misafirlere yapılan ikramlar ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
5.DİNİ BAYRAMLAR	**VAR**	**YOK**
A. Dini bayramların ne olduğu hakkında bilgi verilmiş mi?		
B. Dini bayramlar ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
C. Dini bayramların özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?		
D. Dini bayramların milletimiz için önemi hakkında bilgi verilmiş mi?		
E. Kurban bayramı hakkında bilgiye yer verilmiş mi?		
F. Kurban bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
G. Ramazan bayramı hakkında bilgiye yer verilmiş mi?		
H. Ramazan bayramı ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
6. ATATÜRK SEVGİSİ	**VAR**	**YOK**
A. Atatürk'ün kim oldu hakkında bilgiye yer verilmiş mi?		
B. Atatürk ile ilgili resimlere yer verilmiş mi?		
C. Atatürk'ün kişisel özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiş mi?		
D. Atatürk'ün siyasal özellikleri hakkında bilgi verilmiş mi?		
E. Atatürk' ün ülkemiz için yaptıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiş mi?		
F. Atatürk'ün yaptığı yeniliklere yer verilmiş mi?		
G. Atatürk'ün askeri özelliğine yer verilmiş mi?		

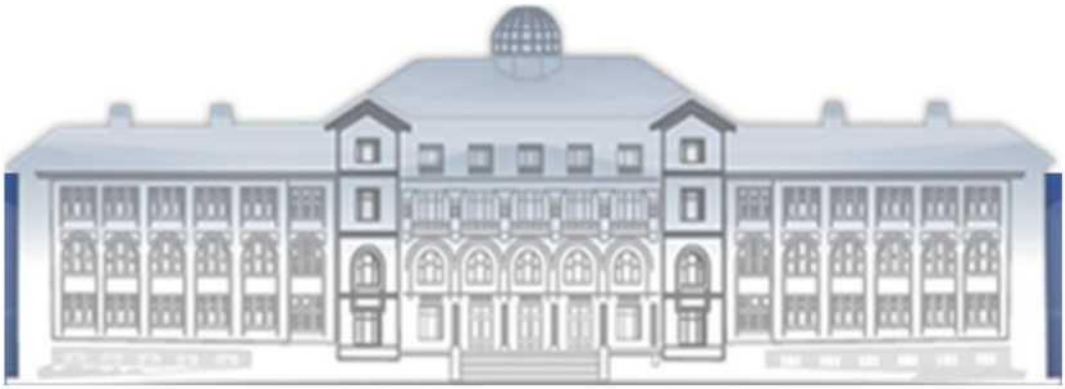
Ek 2: Araştırma Kapsamında İncelenen Kitaplar

Kitap Adı	Yazarı	Resimleyen	Yayın Evi	Sayfa Sayısı	Basım yılı	Yerli/ Yabancı
K1 Atatürk Olmak	Aytül Akal	Ayşın Delibaş Eroğlu	Uçanbalık	22	2009	YERLİ
K2 Minik Dinazor Nasıl Banyo Yapar	Jane Clarke	Georgie Birkett	1001 Çiçek	16	2015	ÇEVİRİ
K3 Tali Hakkını Arıyor	Psikolog Berrin Göncü Işıkoğlu	Gülkan Çiçimevi	Okul Öncesi Nesil	16	2016	YERLİ
K4 Dedemin Madalyası	Hümeyra Bektaş, Meral Canoğlu Cantürk, Eser Ünalan Şenler	Zeynep Yeşilmen	Erdem Yayınları	16	2011	YERLİ
K5 Portakal Miyavladı	Koray Avcı Çakman	Mehmet Akif Kaynar	Kırmızıkedi Çocuk	16	2015	YERLİ
K6 Ayı Ve Arılar	Koray Avcı Çakman	Mehmet Akif Kaynar	Kırmızıkedi Çocuk	16	2016	YERLİ
K7 Saklanın Nandarin Geliyor	Hümeyra Bektaş, Meral Canoğlu Cantürk, Eser Ünalan	Sevgi İçigen	Erdem Yayınları	16	2011	YERLİ

	Şenler					
K8 Karıncanın Öğüdü	Hümeyra Bektaş, Meral Canoğlu Cantürk, Eser Ünalan Şenler	Sevgi İçigen	Erdem Yayınları	16	2011	YERLİ
K9 Ayılar Kitap Okumaz	Emma Chichester Clark	Sayfa Düzeni: Sevgi Çiçek Öksüz	1001 Çiçek	25	2017	ÇEVİRİ
K10 Yaşasın 23 Nisan	S. Özlem Demir	Sibel Demirtaş	Morpa	16	2009	YERLİ
K11 Atatürk Ve Küçük Çoban	Derleyen: Gülsüm Cengiz	Süleyman Özkonuk	Morpa	16	2009	YERLİ
K12 Atatürk'ün Ağaç Sevgisi	Derleyen: Gülsüm Cengiz	Süleyman Özkonuk	Morpa	16	2006	YERLİ
K13 Hoş Geldin Oya	Hümeyra Bektaş, Meral Canoğlu Cantürk, Eser Ünalan Şenler	Sevgi İçigen	Erdem Yayınları	16	2011	YERLİ
K14 Ay'a yolculuk	Jules verne	Pablo zomboni	1001 çiçek	24	2015	ÇEVİRİ
K15 Nuh'un gemisi	Kolektif	John joven	1001 çiçek	24	2016	ÇEVİRİ

K16 Obur balina	Rudyard Kipling	John joven	1001 çiçek	24	2017	ÇEVİRİ
K17 Yavru timsah çipiti	Catherine Rayner		İş bankası kültür yayınları	32	2017	ÇEVİRİ
K18 Gece maymunu gündüz maymunu	Julia Donaldson	Lucy Richards	1001 çiçek	32	2015	ÇEVİRİ
K19 Onun adı ay tozu	Katia Canciani	Felix girard	1001 çiçek	32	2017	ÇEVİRİ
K20 Çiftlik öyküleri- haylaz kaz	Stephen Cartwright, Heather Amery		İş bankası kültür yayınları	16	2016	ÇEVİRİ
K21 Kırmızı çizgi	Samar Mahfouz Barrraj	Mona Yakzan Myra El Myr	Erdem çocuk	24	2017	ÇEVİRİ
K22 Ağaca tırmanan inek	Gemma Merino	-	Pearson	32	2015	ÇEVİRİ
K23 Aç tırtıl	Eric carle	Eric carle	Mavi bulut yayıncılık	32	2010	ÇEVİRİ
K24 Küçük zürafa	Koray avcı çakman	Mehmet akif kaynar	Kırmızıkedi yayıncılık	32	2017	YERLİ
K25 Uykucu aslan nasıl uyur?	Jane Clarke	Georgie Birkett	1001çiçek	20	2016	ÇEVİRİ
K26 Ay'ı kim çaldı	Helen S. Would	Vlad geramisov	Yapı kredi yayınları	40	2016	ÇEVİRİ

K27 Annesini arayan bukelemun	Christine Beigel	Herve le gof	1001 çiçek	24	2017	ÇEVİRİ
K28 Küçük prens ile bir gün	Antoine de Saint-Exupery		1001 çiçek	24	2015	ÇEVİRİ
K29 Senin gibi	jan Fearnley	-	1001 çiçek	24	2015	ÇEVİRİ
K30 Biz De Varız Dostlarımız	Nuray Güneyli	Müge Zeydanlı	Smg	16	2008	YERLİ
K31 Filin hortumu nasıl oluştu?	Rudyard Kipling	John joven	1001 çiçek	24	2017	ÇEVİRİ
K32 Doktorda	Anne Civardi		Tübitak	16	2008	ÇEVİRİ

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...